

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

Taivalkoski

MAAKUNNALLISESTI JA VALTAKUNNALLISESTI (RKY 2009) ARVOKKAAT ALUEET SEKÄ NIIDEN SISÄLTÄMÄT KOHTEET

JOKIJÄRVI

Hiltuniemi

- Hiltula
- Jokijärven kirkon muistomerkki
- Jokijärven koulu
- Jokijärven vanha pappila (Romppainen)

- maakunnallisesti arvokas**
- maakunnallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- paikallisesti arvokas
- paikallisesti arvokas

Hutunniemi

- Huttu
- Huttunen

- maakunnallisesti arvokas**
- maakunnallisesti arvokas
- paikallisesti arvokas

Kalle Päättalon Kallioniemi (RKY 2009)

- Kallioniemi (Kalle Päättalon lapsuudenkoti)

- valtakunnallisesti arvokas**
- maakunnallisesti arvokas

Tyrämäki

- Kalastaja (Alapirtti)
- Museo
- Tuulimylly
- Ylipirtti (vanha Räisänen)

- maakunnallisesti arvokas**
- paikallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas

Tyrävaara

- Leskelä (Turpeisen sukutalo)
- Tyrävaaran rauhanyhdistyksen talo

- maakunnallisesti arvokas**
- maakunnallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas

JURMU

Elkonniemi

- Elkonniemi

- maakunnallisesti arvokas**
- maakunnallisesti arvokas

Jurmun kylä

- Jurmula eli Vanha Kupsu (ent. Räisänen)
- Juusola
- Keskitalo
- Koskela
- Uusi Kupsu
- Väätäjä

- valtakunnallisesti arvokas**
- maakunnallisesti arvokas
- paikallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- paikallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas

LOUKUSA

Loukusa

- Loukusa
- Paavola
- Perälä

- maakunnallisesti arvokas**
- paikallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas

Virkkunen

- Virkkunen

- maakunnallisesti arvokas**
- maakunnallisesti arvokas

METSÄKYLÄ

Hyrynsalmen-Kuusamon kenttärata ja Korvuan leirialue

- Hirttomänty
- Kenttärata
- Saksalaisten sotilaiden hautausmaa
- Venäläisten sotavankien hautausmaa

- maakunnallisesti arvokas**
- maakunnallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas

TAIVALKOSKI

Jakkilanmäki

- maakunnallisesti arvokas**

	Arvola	maakunnallisesti arvokas
	Jakkila	maakunnallisesti arvokas
	Matintalo	maakunnallisesti arvokas
	Törmälä	maakunnallisesti arvokas
	Veikkola	maakunnallisesti arvokas
Taivalkosken kirkonmäki		maakunnallisesti arvokas
	Taivalkosken kirkko	maakunnallisesti arvokas
	Taivalkosken kunnantalo	maakunnallisesti arvokas
	Taivalkosken seurakuntatalo	maakunnallisesti arvokas
Taivalkosken pappila ja Paananpuoli (vanhan sahan asuinalue)		maakunnallisesti arvokas
	Bullerin talo	paikallisesti arvokas
	Pappila	maakunnallisesti arvokas
	Vahtola	paikallisesti arvokas
	Vahtola-Pukkinen, entinen kunnantalo	maakunnallisesti arvokas

MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT KOHTEET, JOTKA EIVÄT SISÄLLY ALUEISIIN

Kohteet on merkitty luetteloon maarekisterikylittäin

JOKIJÄRVI

- Harjajärven kämppä
- Hepokankaan kämppä
- Metsänvartijan torppa
- Yli-Oudonjoen mylly

JURMU

- Pirinniskan kämppä

KYNSIPERÄ

- Inkeen koulu
- Mäntylän aitta

LOUKUSA

- Kariniemi

METSÄKYLÄ

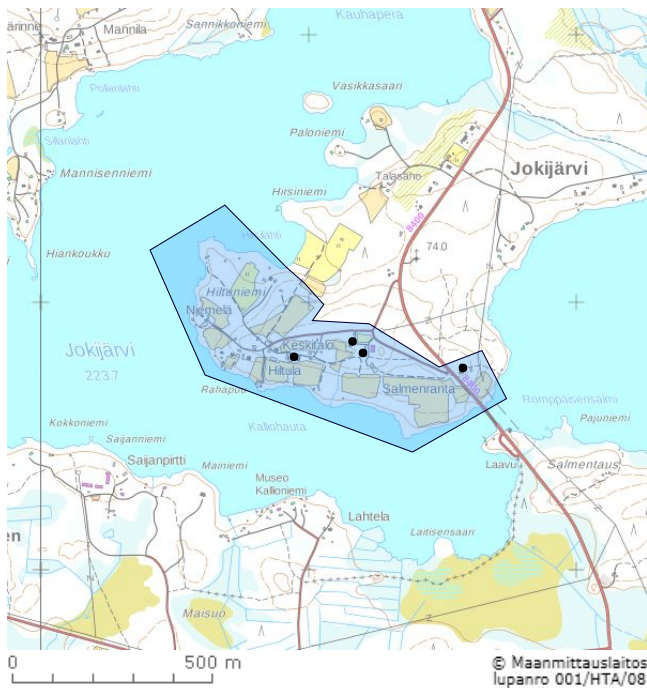
- Halkola
- Isoaho
- Metsäkylän koulu
- Vaara (Horsma)
- Vanhala ja Manninen (Metsä-Manninen)

TAIVALKOSKI

- Heinäsuo
- Jalavan kauppatalo
- Jurmunperä
- Karvosen kauppatalo
- Kirkonkylän koulu
- Rauhanyhdistys
- Rautatiesilta
- Siunauskappeli
- Taivalkosken kirjasto (Pääatalo-keskus)
- Taivalkosken kotiseutumuseo
- Taivalkosken Sähkö Oy:n voimalaitos
- Taivalkosken Sähkön mylly

VAARAKYLÄ

- Huovinen
- Huovinen
- Siirtola

alueen nimi: **Hiltuniemi**
 pääas. kunta: Taivalkoski
 pääas. kylä/k.osa: Jokijärvi
 tyyppi: agraarimaisema
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Hiltula
 Jokijärven kirkon muistomerkki
 Jokijärven koulu
 Jokijärven vanha pappila (Romppainen)

kuvaus:

Jokijärven Alasaaren esihistorialliselta asuinpaikalta on tulisijojen hiilinäytteistä vanhin ajoitus yli seitsemän vuosituhannen takaa. Paikalta on löytynyt myös kaksi raudankäsittelypaikkaa, joista toinen on runsaan kahdentuhannen vuoden ikäinen, toinen noin tuhat vuotta nuorempi. Jokijärven alueella on myöhemmin asunut metsästystä ja kalastusta harjoittavia lappalaisia, joista viimeiset siirtyivät Kuusamon puolelle - silloiseen Kemin Lappiin - 1600-luvulla.

Ensimmäinen maininta Jokijärven alueen uudisasukkaista on 1590-luvun lopulta, jolloin Heikki Manninen niminen mies asui hetken Jokijärven Mannisenniemessä, mistä paikka sai nimensä. Jokijärven ja Tyrjäjärven alueen pysyvämpi uudisasutus alkoi 1600-luvun alkupuolella. Mikko Räisänen perusti talon Tyrjäjärvelle vuoteen 1610 mennessä ja Matti ja Paavali Väisänen perustivat talon Jokijärven alueelle noin vuonna 1620. Paavali Säkkinen - niminen uudisasukas asettui Jokijärvelle 1630-luvulla ja otti haltuunsa Mannisen uudistalon. Tästä Säkkinen uudisraivaajasuvusta syntyi noin 300 vuotta myöhemmin suoraan alenevassa polvessa kirjailija Kalle Päätalo.

Jokijärven pohjoisrannalla sijaitseva Hiltuniemi oli nykyisen Taivalkosken, silloisen Jokijärven kinkeripiirin, myöhemmin kappeliseurakunnan, keskuspaikka. Hiltuniemeen rakennettiin Taivalkosken ensimmäinen kirkko (kappeli) vuonna 1848. Jokijärven sijaitsevaa Simonsaarta on käytetty hautausmaana 1600-luvun lopulta 1900-luvun alkuun saakka.

arviointi:

MRKY 2015; H, M, Ht, R

kohteen nimi: **Hiltula**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-401-6-36/161-1
kylä/k.osa: Jokijärvi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: Vanha asuinrakennus vuosisadan vaihteesta, uudempi vuodelta 1938
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Jokijärven rannalla Jokijärven kylän Hiltuniemessä sijaitseva Hiltulan vanha talouskeskus muodostuu kahdesta asuinrakennuksesta ja useista ulkorakennuksista. Vanha, kahdesta rakennuksesta yhdistämällä tehty asuinrakennus on 1800-luvun lopulta ja uudempi asuinrakennus vuodelta 1938. Kohde on esimerkki talonpoikaisesta rakentamisperinteestä.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, M

kohteen nimi: **Jokijärven kirkon muistomerkki**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-401- 878-1
kylä/k.osa: Jokijärvi
tyyppi: taide, muistomerkit
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1955
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Jokijärven vanhan kirkon paikalla sijaitsee vuonna 1955 rakennettu muistokivi. Taivalkosken ensimmäinen kirkko sijaitsi paikalla vuosina 1847-1877.

historia:

Pudasjärven pitäjän papiston pitäjänmatkoista Jokijärven alueelle on mainintoja jo vuodelta 1688, jolloin Tyrjäjärvi mainitaan kulmakuntasaamapaikkana ja Jokijärven Simonsaaren mainitaan toimivan hautauspaikkana. Ensimmäinen virallinen tieto Simonsaaren toimimisena hautauspaikkana on vuodelta 1760. Jokijärven kinkeripiirissä pidettiin 1700-luvun jälkipuoliskolla jo seitsemän jumalanpalvelusta.

Keisarillinen senaatti antoi armollisen päätöksen Jokijärven rukoushuoneen rakentamisesta 22.6.1843. Jo samana vuonna rakennettiin väliaikainen rukoushuone (kooltaan 10 x 10 m), jossa Jokijärvelle muuttanut Pudasjärven papiksi vihitty katekeetta Johan Peter Lithovius ryhtyi pitämään jumalanpalveluksia. Ensimmäinen jumalanpalvelus Jokijärvellä pidettiin lokakuussa 1843.

Varsinaista rukoushuonetta varten piirustukset laati Rakennusasiain Ylihallitus (Intendentinvirasto) vuonna 1844. Piirustukset laati ja signeerasi konttorin II konduktööri arkkitehti Anders Fredrik Grandstedt. Hän piirsi Jokijärven Hiltukankaalle rakennettavan temppelin keskiosaltaan korotetuksi ristikirkoksi, jossa tasavartiset sakarat olivat leveyttään kaksi kertaa lyhyemmät. Tyyli oli tunnusomainen 1800-luvun alkupuolen kirkkoarkkitehtuurissa. Kappeli rakennettiin pietarsaarelaisen rakennusmestari Johan Bagernäsin johdolla ja se valmistui syksyllä 1848.

Taivalkosken rantaa perustettiin saha 1840-luvulla ja vähitellen sen ympärille keskittyi yhä suurempi osa seurakunnan asukkaista. Tästä syystä myös kirkon sijaintipaikkaa alettiin miettiä uudelleen. Senaatti antoi 12.4.1877 päätöksen kirkon siirtämisestä Jokijärveltä Taivalkoskelle. Kirkko siirrettiin uittamalla kesällä 1877.

Lähde: Jouko Vahtola: Taivalkosken seurakunnan synty ja vaiheet 1970-luvulle. Eripainos teoksesta Taivalkosken seurakunta 1879-1979. Kuusamo 1979.

arviointi:

MRKY 2015: H

kohteen nimi: **Jokijärven koulu**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-401-6-34
kylä/k.osa: Jokijärvi
tyyppi: opetus ja koulutus
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Taivalkoskella ensimmäisessä koulupiirijaossa vuonna 1899 muodostui neljä koulupiiriä: Jokijärven, Kynsiperän, Taivalkosken ja Kurtin koulupiirit. Jokijärven alueella varsinainen kansakoululaitos alkoi vuonna 1922 Tyrämäellä Antti ja Aukusti Sorosen talossa. Ensimmäinen oma koulurakennus nousi Jokijärvelle vuonna 1928. Nykyisin kylätalona toimiva koulurakennus rakennettiin 1960-luvulla. Opetustoiminta Jokijärven koululla loppui vuoden 1998 keväällä. Jokijärven koulun pihapiirissä on koulurakennuksen lisäksi opettajien asuinrakennus ja saunarakennus.

kohteen nimi: **Jokijärven vanha pappila (Romppainen)**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-401-5-66

kylä/k.osa: Jokijärvi

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1809-1863

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jokijärven vanhan pappilan pihapiiri sijaitsee Jokijärvellä Romppaisensalmen rannalla. Pihapiirissä on asuinrakennus, joka on muuttunut korjausten seurauksena. Piharakennukset, navetta/lato ja talli/puoji, on purettu kesällä 2014.

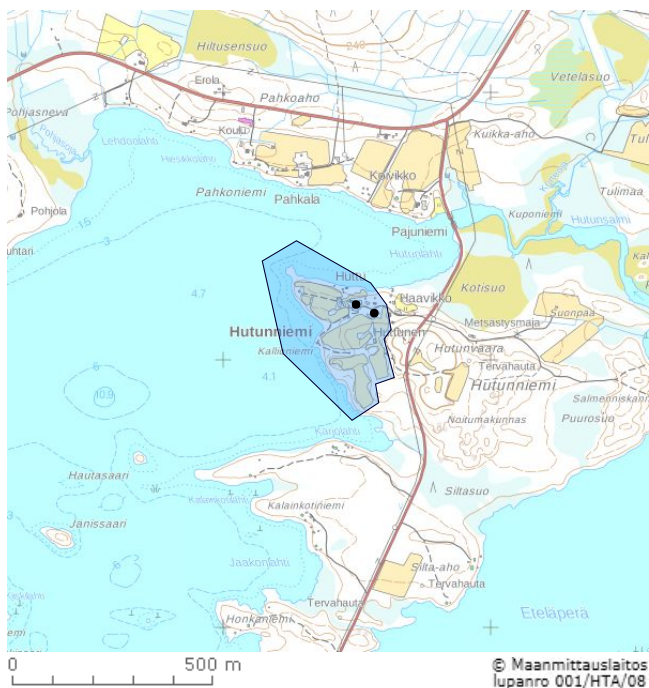
historia:

Romppaisen 1/8 manttaalin kruununtala ostettiin Jokijärven kappeliseurakunnan kappalaisen virkataloksi vuonna 1860, ja se toimi pappilana vuoteen 1877 saakka. Aiemmin, vuosina 1848-1860, Jokijärven kappalaisen pappilana toimi Romppaisen talon vieressä sijainnut alun perin kyläkunnan yhteisenä pirttirakennuksena toiminut rakennus, jonka kunnostuksesta vastasi kirkkoväärti Sakarin Matinpoika Väisänen eli Romppainen.

Jokijärven pappilassa asuivat katekeetat Johan Peter Lithovius (1848-1850), August Kranck (1850), Johan Bäckvall (1850-1853), Carl Otto Tenlén (1853-1858), Nils Fellman (1858-1862), papiton aika Jokijärvellä oli 1862-1875, ja A.E. Backman (1875-1877).

arviointi:

MRKY 2015; H, M

alueen nimi: **Hutunniemi**
 pääas. kunta: Taivalkoski
 pääas. kylä/k.osa: Jokijärvi
 tyyppi: agraarimaisema
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Huttu
 Huttunen

kuvaus:

Tyräjärven itäpäässä sijaitseva Hutunniemi on yksi Koillismaan vanhimpia asuinpaikkoja. Sieltä löytyy merkkejä kiinteästä asutuksesta aina kivikaudelta saakka. Nykyinen pysyvä asutus alkoi Hutun suvun asuinpaikalla 1600-luvun alussa. Hutunniemellä on säilynyt perinteistä rakennuskantaa Hutun ja Huttusen talouskeskuksissa.

arviointi:

MRKY 2015; R, H, M

kohteen nimi: **Huttu**
 kunta: Taivalkoski
 kiinteistötunnus: 832-401-111-34
 kylä/k.osa: Jokijärvi
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: moniperiodinen
 ajoituslute: vanha asuinrak 1900, Luvi-tädin talo 1700/1920-l, Luvi-tädin aitta 1700-l, talousrakennuksia 1800-l
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Taivalkosken Jokijärven kylässä, Tyräjärvän eteläpäässä sijaitseva Hutunniemi on yksi Koillismaahan vanhimpia asuinpaikkoja. Sieltä löytyy merkkejä kiinteästä asutuksesta aina kivikaudelta saakka. Hutun suvun asuinpaikkana tila on ollut 1600-luvun alkupuolelta lähtien, jolloin Lauri Huttu - nimisen henkilön sanotaan rakentaneen asumuksensa tälle paikalle. Hutun tilasta löytyy maanmittari Claes Claessonin piirtämä maakirjakartta 1600-luvulta. Silloin tilan omistajana oli Anders Huttu.

Hutunniemellä sijaitseva Hutun pihapiiri on edustava, kerroksellinen esimerkki talonpoikaisesta rakentamisperinteestä Koillismaalla. Hutun pihapiiriin kuuluu kolme asuinrakennusta ja useita talousrakennuksia. Niistä vanhimmat ovat peräisin 1700-luvulta. Vanhoissa asuinrakennuksissa on alueelle tyypilliset kulmista viistetyt kiuksit. 1700-luvulla rakennetussa vilja-aitassa on koristeellisia yksityiskohtia.

Hutun vanha asuinrakennus on rakennettu vuonna 1900, Luvi-tädin talon vanhimmat osat 1700-luvulla, nykyasu on 1920-luvulta. Talouskeskukseen kuuluu myös asuinrakennus vuodelta 1968. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluvat navetta vuodelta 1954, Luvi-tädin aitta 1700-luvulta, kaksi ranta-aittaa ja nuotta-aitta, yläriihi ja alariihi 1800-luvulta ja rantaliiteri vuodelta 1969.

arviointi:

MRKY 2015: R, H, Ht, M

lähteet:

Jyväskylän yliopisto, Historialliset kartat: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/15510/f1_56.jpg

kohteen nimi: **Huttunen**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-401-21-15
kylä/k.osa: Jokijärvi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1950-luku
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pihapiirissä on asuinrakennus ja navetta 1950-luvulta. Asuinrakennuksessa on myös tätä vanhempia osia.

alueen nimi: **Kalle Päätalon Kallioniemi (RKY 2009)**

pääas. kunta: Taivalkoski

pääas. kylä/k.osa: Jokijärvi

tyyppi: agraarimaisema

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Kallioniemi (Kalle Päätalon lapsuudenkoti)

kuvaus:

Koillismaalaisen elämän kuvaajana tunnetun kirjailija, professori Kalle Päätalon (1919-2000) kotimuseoksi muutetulla lapsuudenkodilla Kallioniemellä on olennaista merkitystä kirjailijan elämänpiirin ja elämäntyön arvioinnissa ja tulkinnassa.

Päätalon kirjallinen tuotanto koostuu lähes neljästäkymmenestä romaanista, Koillismaa-sarjasta ja omaelämäkerrallisesta Iijoki-sarjasta sekä näytelmistä ja kertomuskokoelmista.

Jokijärvellä, Iijoen rannassa sijaitsevan Päätalon lapsuuden- ja nuoruudenkodin pihapiiri muodostuu tyypillisestä 1920-luvulla rakennetusta ja 1930-luvulla laajennetusta mäkitupapalstan asuintalosta ulkorakennuksineen.

historia:

Kalle Päätalon isä Herman Päätalo osti 1922 Kallioniemen mäkitupapalstan, jonka pinta-ala oli vajaat parikymmentä hehtaaria. Hän osti samana vuonna tilalle rakennukseksi Meijerikamarin Mäkelän pihapiiristä, purki sen ja uitti Kallioniemeen, jossa se koottiin uudestaan. Rakennuksessa oli kaksi huonetta: pirtti ja "kööki". Pihapiiriin pystytettiin myös sauna ja aitta. Asuinrakennusta laajennettiin 1931 rakentamalla uusi pirtti talon köökipäähän.

Kaarlo Alvar (Kalle) Päätalo oli syntynyt 1919 Jokijärvellä metsätyömies, torppari Herkko Päätalon ja palkollisen Riitu Neulikon kahdeksanlapsisen perheen toiseksi vanhimpana. Hän aloitti kansakoulun käytyään metsätyömiehen työt 13-vuotiaana ja asui Kallioniemessä armeijaan lähtöön eli 1939 asti. Toisen maailmansodan jälkeen Päätalo asettui Tampereelle, työskenteli rakennustyömiehenä ja opiskeli rakennusmestariksi. Päätalon esikoisteos julkaistiin 1958 ja 1963 lähtien hän työskenteli vapaana kirjailijana. Päätalo nimitettiin 1978 professoriksi. Hän kuoli 2000.

Kallioniemeä asutettiin vakituisesti kesään 1970 saakka, jonka jälkeen se oli loma-asuntona perikuntalaisilla. Taivalkosken kunta osti pihapiirin 1986 ja luovutti sen 1991 Kallioniemi-säätiölle, joka aloitti Kallioniemessä kotimuseotoiminnan.

lähteet:

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4551

kohteen nimi: **Kallioniemi (Kalle Päätalon lapsuudenkoti)**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-401-10-31
kylä/k.osa: Jokijärvi
tyyppi: kulttuuri
ajoiutus: 1918-1944
ajoitusselite: vanha pirtti 1800-1900-lukujen vaihe, siirretty paikalle 1922, uusi pirtti 1931
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 01 Asuinrakennus; 02 Navetta; 03 Aitta; 04 Sauna;

kuvaus:

Kallioniemi on kirjailija, professori Kalle Päätalon lapsuudenkoti. Kallioniemeen kuuluu asuinrakennus, aitta, sauna ja navetta. Kallioniemi on toiminut museona vuodesta 1991 alkaen. 1900-luvun alkupuolen pieni tilakeskus on säilynyt melko hyvin vanhassa asussaan ja kertoo kirjailija Kalle Päätalon henkilöhistoriasta.

Kallioniemi sijaitsee Jokijärven rannassa. Pihapiiri on avointa niittyä, tulosuunnassa on mäntymetsää, rannanpuolella vieressä kesämökkejä. Museoalue on rantaa lukuunottamatta aidattu pisteaidalla.

historia:

Vuonna 1922 Herman Päätalo osti Kallioniemen mäkitupalalstan Karvosen Eetulta ja Koskisen Juholta. Peltotilkut ja olettikin niiden ojat olivat vesottuneet ja louhikkoisen rantaviivan reunassa sesoi mahtava paksytyyvisen koivujen ja korkeiden pajujen seinämä. Palstan pinta-ala oli vajaat parikymmentä hehtaaria.

Kallioniemessä oli asuttu jo yli sata vuotta ennen Päätalojen tuloa, joskin paikka oli ollut autiona neljäkymmentä vuotta. Vanhan asutuksen muistona seiso Kallioniemessä rihi sekä ränsistyneet heinälato ja navettapöksä. Herman Päätalo osti samaisena vuonna 1922 Meijerikamarin Mäkelän pihapiiristä, purki sen ja uitti Kallioniemeen, johon se syksyn aikana koottiin entisiin salvoksiinsa. Rakennusta olivat kasaamassa Hermannin lisäksi Kustaa Turpeinen (Lesken-Kustuna tunnettu), setä-Arvi ja Hiltu-Jakki. Kahden huoneen rakennus sisälsi pirtin ja köökin ja sen kokonaispinta-ala oli vajaat kolmekymmentä neliötä. Myöhemmin Meijerikamaria alettiin kutsua vanhaksi pirtiksi. Uunin vanhaan pirttiin muurasi Antti Lohilahti (Satu-Setänä tunnettu). Uunin muuraus kesti kolmen viikon, mutta koska uuni sijoitettiin puuperustan päälle, rupesi se aikaa myöten hojeltumaan puoleen jos toiseenkin ja osoittautui näin paikkaansa hakevaksi.

Vuonna 1931 alettiin Kallioniemeen salaa uutta pirttiä. Tätä ennen pihapiiriin oli ilmestynyt sauna ja aitta. Uutta pirttiä tekivät pääasiassa Hiltu-Jakki ja setä-Arvi, Karjalais-Aukusti sai tällä kertaa muuratakseen uunin ja Kurtti-Otto oli tekemässä läpitiä (ikkunat ja ovet). Uusi pirtti tuli kiinni entisen rakennuksen köökipäähän ja lisäksi huomattavasti väljyyttä Päätalon kattilakunnan asumiseen.

Kallioniemessä asuttiin vakituisesti vuoden 1970 kesään saakka. Sen jälkeen se oli perikunnan kesäloma-asuntona. Taivalkosken kunta osti pihapiirin vuonna 1986. Rakennukset kunnostettiin ja Kallioniemestä tuli suosittu matkailukohde.

Nykyisin Kallioniemen omistaa säätiö, jolle kunta luovutti sen 1991.

Museotoiminta alkoi tuolloin 1991. Museo on auki ja opastettu kesäisin ja siinä vierailee vuosittain 10 000 kävijää. 1990-luvun lopussa pihaan rakennettiin pieni lipunmyyntikoju ja portti, 2000-luvun alkuvuosina tehtiin tonttia kiertävä pisteaita.

Lähde: Kallioniemi-esite

arviointi:

MRKY 2015: R, H, Ht, S, M, I

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1-3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993

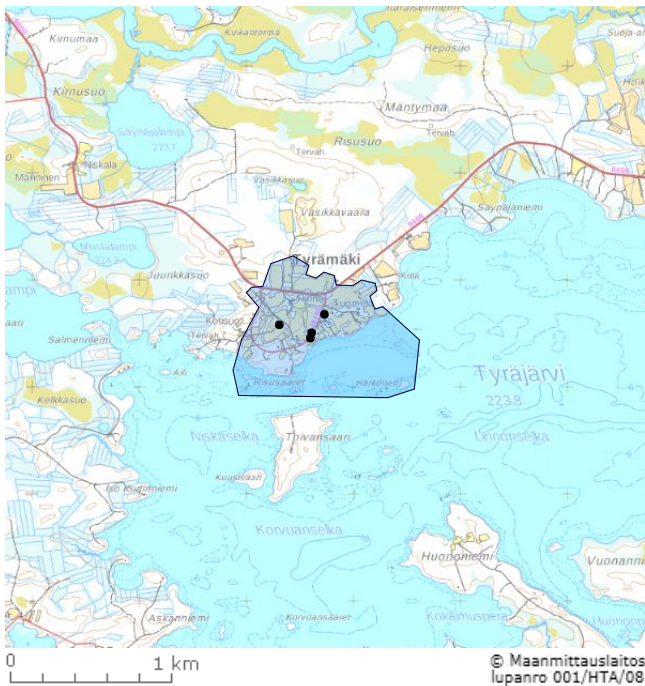
Pohjois-Pohjanmaan museot, toim. Terttu Pellikka, Pohjois-Pohjanmaan museo 1987

Museoita Pohjois-Pohjanmaalla, toim. Päivi Haapasaari, Pohjois-Pohjanmaan museo 2002

Kallioniemi -museoesitteet

Pohjois-Pohjanmaan museon maakunnallisen museotyön arkisto

Suullista tietoa antanut Maija-Liisa Halonen 21.9.2005

alueen nimi: **Tyrämäki**
 pääas. kunta: Taivalkoski
 pääas. kylä/k.osa: Jokijärvi
 tyyppi: kyläympäristö
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Kalastaja (Alapirtti)
 Museo
 Tuulimylly
 Ylipirtti (vanha Räisänen)

kuvaus:

Tyrämäki on Tyräjärvien pistävällä leveällä niemellä sijaitseva koillismaalainen kylämaisema, jossa on runsaasti perinteistä rakennuskantaa. Kylän vanhimmat tilat on perustettu 1600-luvulla. Kylän halki kulkee vanha Tyräjärvien paikallistie, jonka varrella olevat rakennukset muodostavat paikoin tiivistä miljöötä.

Tyräjärvien alueen ensimmäinen nimeltä tunnettu asukas oli Juho Soronen, joka asettui Tyräjärvien alueelle 1590-luvulla. Utajärven Ahmaskylästä lähtenyt Mikko Räisänen asettui uudisasukkaaksi Tyräjärvelle 1600-1610. Hänen perujaan on alueen vanhimman talon nimi Räisänen (nykyisin tunnetaan nimellä Ylitälo). Räisäsen sukua asui jo 1650-luvulla kahdessa talossa, lienevätkö jo siltä ajalta perua talojen nimet Ylitälo ja Alapirtti.

Vuoden 1650 tienoilla Tyräjärvelle muutti Erkki Honkanen - niminen mies ja asettui asumaan Tyrämäelle siellä olleen Räisäsen naapuriksi.

Tyrämäki sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla maisema-alueella Tyräjärvien kulttuurimaisema.

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristöohjelma I-II. Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, 1998

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993

Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16, Museovirasto, 1993

kohteen nimi: **Kalastaja (Alapirtti)**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-401-1-19

kylä/k.osa: Jokijärvi

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1809-1863

arvottaminen: paikallisesti arvokas

historia:

Nykyisin Kalastaja - nimellä tunnettu tila on erotettu vanhasta Räisäsen kantatilasta ja sen nimi oli aikaisemmin Alapirtti. Utajärven Ahmaskylästä lähtenyt Mikko Räisänen asettui uudisasukkaaksi Tyräjärvelle 1600-1610. Hänen perujaan on alueen vanhimman talon nimi Räisänen (nykyisin tunnetaan nimellä Ylitälo). Räisäsen sukua asui jo 1650-luvulla kahdessa talossa, lienevätkö jo siltä ajalta perua talojen nimet Ylitälo ja Alapirtti.

arviointi:

MRKY 2015; H, R, M

kohteen nimi: **Museo**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-401-2-19
kylä/k.osa: Jokijärvi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1722-1808
ajoitusselite: 1779 ja 1786
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Tyrämäen raitilla sijaitsevat kaksi aittaa vuosilta 1779 ja 1786. Toiseen aittaan on sijoitettu vanhaa esineistöä. Aittarakennukset ovat esimerkkejä oman aikansa rakentamisperinteestä. Museoesineistöllä on historiallista arvoa. Tyrämäen maamiesseuran omistama, 1930-luvun loppupuolella perustettu kylämuseo on yksi Pohjois-Suomen vanhimpia kylämuseoita.

arviointi:

MRKY 2015: H, Ht, R

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristöohjelma I-II. Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, Oulu, 1998.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

Jokijärven kyläseuran kotisivu Internetissä: <http://www.jokijarvi.com>

kohteen nimi: **Tuulimylly**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-401-3-7
kylä/k.osa: Jokijärvi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: ei määritelty
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Tuulimylly sijaitsee Tyrämäen laella, josta avautuu parhaat näkymät Tyräjärvelle monine saarineen. Tuulimylly on siirretty nykyiselle paikalleen 1800-luvun loppupuolella. Viimeksi sitä on käytetty jauhamiseen 1920-luvulla. Sotaaikana myllyssä on pidetty ilmavartiota, jolloin siitä on purettu siivet ja muukin jauhamiskoneisto sekä tehty joka seinälle ikkuna-aukko.

Tyrämäen tuulimyllystä puuttuvat siivet. Mylly erottuu kylässä maamerkkirakennuksena. Se kertoo havainnollisesti menneen ajan maataloudesta ja tuulimyllyjen merkityksestä osana kulttuurimaisemaa.

arviointi:

MRKY 2015: Ht, M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristöohjelma I-II. Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, 1998.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

Jokijärven kyläseuran kotisivut Internetissä: <http://www.jokijarvi.com>

kohteen nimi: **Ylipirtti (vanha Räisänen)**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-401-1-9

kylä/k.osa: Jokijärvi

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: moniperiodinen

ajoitusselite: asuinrakennus 1930-luku, savupirtti (lato) 1600-1700-l taite, aitat 1779 ja 1786

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Komea asuinrakennus sijaitsee kylätien varrella. Sen vieressä on vanha savupirtti 1600-1700-lukujen vaihteesta ja tien toisella puolen kaksi alun perin 1700-luvulla rakennettua, myöhemmin toisiinsa yhdistettyä aittaa. Kohde on edustava ja hyvin säilynyt esimerkki paikallisesta rakentamisperinteestä.

Augusti Räisänen kokosi asuinrakennuksen kahdessa osassa vanhoista hirsistä 1930-luvun alussa. Tien puolella on pitkä eteiskuisti. Asuinrakennuksen takana on vuonna 2000 rakennettu asuintalo sekä autotalli vuodelta 2002. Rakennuksen vieressä on vanha lato, joka oli ennen savupirtti. Se on rakennettu luultavasti 1600-1700-lukujen taitteessa. Pirtissä ovat säilyneet vanhat luukkuikkuna-aukot. Vastapäätä, tien toisella puolella, on vanha aittarakennus. Se koostuu kahdesta vanhasta aitasta, jotka on rakennettu vuosina 1779 ja 1786. 1930-luvulla aitat yhdistettiin liiterillä. Rakennukseen vaihdettiin peltikatto vuonna 1959.

historia:

Utajärven Ahmaskylästä lähtenyt Mikko Räisänen asettui uudisasukkaaksi Tyrjäjärvelle 1600-1610. Hänen perujaan on alueen vanhimman talon nimi Räisänen (nykyisin tunnetaan nimellä Ylitalo). Räisäsen sukua asui jo 1650-luvulla kahdessa talossa, lienevätkö jo siltä ajalta perua talojen nimet Ylitalo ja Alatalo.

Tyrämäen Räisäsen kahdesta asuinrakennuksesta muodostuneessa pihapiirissä asui 1700- ja 1800-lukujen taitteessa nelikymmenhenkinen perhe. Isäntänä oli Jaakko Räisänen.

Tila on ollut perintötilana Räisäsen suvulla vuodesta 1679. Vanha asuinrakennus sijaitsi aikaisemmin nykyisen paikan vierellä poikittain. Verannan ikkunat ovat jälkeen päin uusitut vanhan mallin mukaan, muut ikkunat ovat alkuperäisiä. Rakennuksen toiselta puolelta on uusittu lattiat ja seinät on päällystetty levyillä vuonna 2011. Tiilikatto vaihdettiin 1940-luvulla. Sähköt lisättiin 1953. Vieressä olevasta ladosta purettiin navetta, talli ja sauna vuonna 2008. Tien toisella puolella oleva aittarakennus koostuu kahdesta vanhasta aitasta (1779 ja 1786 rakennettu). 1930-luvulla aitat yhdistettiin liiterillä. Rakennukseen vaihdettiin peltikatto vuonna 1959. Maatalous loppui tilalta vuonna 1991.

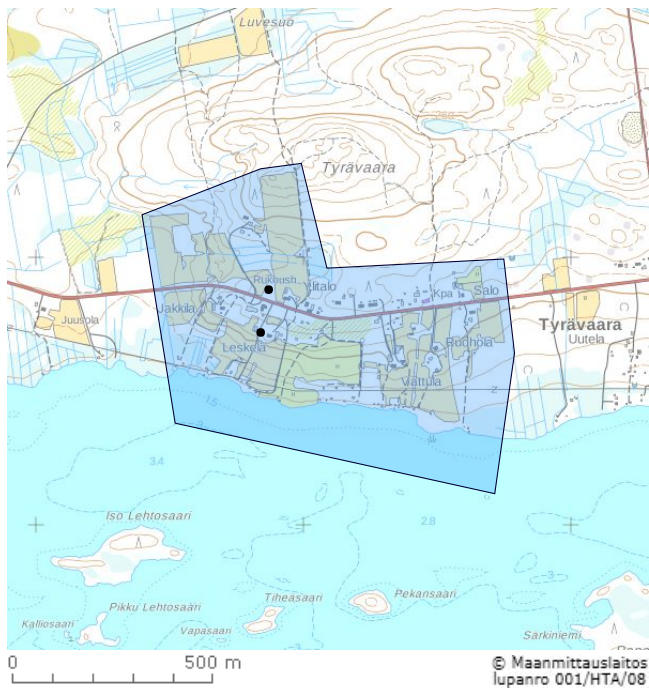
Lähde: Jouko Vahtola: Taivalkoski - aitojen ihmisten pirteä pitäjä Koillismaan sydämessä. Vammala 1988.

arviointi:

MRKY 2015: R, M, Ht, S

lähteet:

Haastattelussa Ritva Räisänen (26.6.2013)

alueen nimi: **Tyrävaara**
pääas. kunta: Taivalkoski
pääas. kylä/k.osa: Jokijärvi
tyyppi: agraarimaisema
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Leskelä (Turpeisen sukutalo)
Tyrävaaran rauhanyhdistyksen talo

kuvaus:

Tyrävaaran kylä sijaitsee maisemallisesti kauniilla paikalla Tyräjärven pohjoisrannalla. Rakennusten pihoilta ja tieltä avautuvat komeat järvi- ja viljelymaisemat. Tyrävaara kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaksi ehdotettuun maisema-alueeseen Tyräjärven kulttuurimaisema.

kohteen nimi: **Leskelä (Turpeisen sukutalo)**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-401-50-15

kylä/k.osa: Jokijärvi

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: 1800-l loppu

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Turpeisen sukutalo on rakennettu 1800-luvun lopulla. Rakennus sijaitsee näkyvällä, maisemallisesti komealla paikalla Tyrävaaran kylässä. Pihasta avautuvat laajat näkymät kohti Tyräjärveä.

arviointi:

MRKY 2015: R, M

kohteen nimi: **Tyrävaaran rauhanyhdistyksen talo**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-401-50-8

kylä/k.osa: Jokijärvi

tyyppi: uskonnon harjoittaminen

ajoitus: 1945-1974

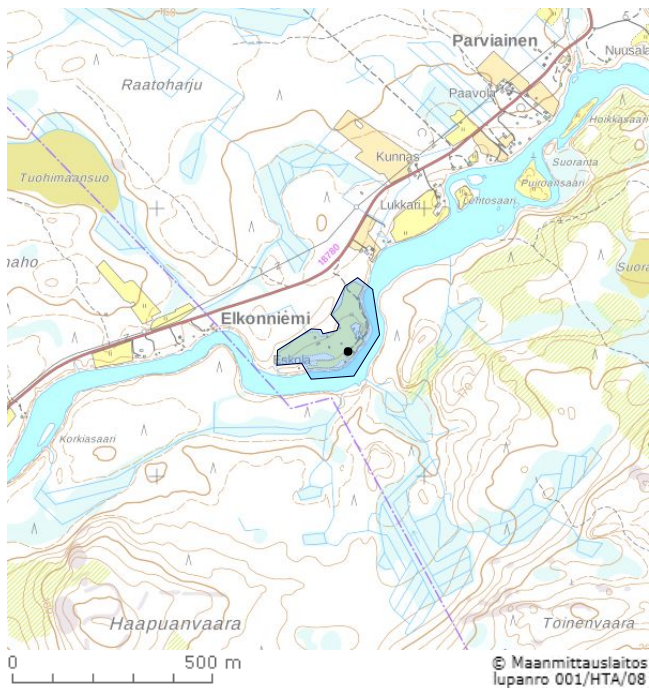
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Taivalkosken Tyräjärven Rauhanyhdistys Ry on perustettu vuonna 1948. Tyrävaaran rauhanyhdistyksen talo sijaitsee Tyrävaaran kylässä päätien varrella. Talolta on kaunis näkymä luonnonkauniille Tyräjärvelle. Tyrävaaran rauhanyhdistyksen talo edustaa modernia rakentamista.

arviointi:

MRKY 2015: M, R, H

alueen nimi: **Elkonniemi**
pääas. kunta: Taivalkoski
pääas. kylä/k.osa: Jurmu
tyyppi: agraarimaisema
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Elkonniemi

kuvaus:

Iijoen rannalla oleva perinteinen rakennusryhmä. Osan nykyistä päärakennusta mainitaan olevan 1600-luvulta. Elkonniemen tilalla on lisäksi kaksi 1800-luvun lopulla rakennettua asuinrakennusta sekä useita talousrakennuksia.

kohteen nimi: **Elkonniemi**
 kunta: Taivalkoski
 kiinteistötunnus: 832-403-10-8
 kylä/k.osa: Jurmu
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1809-1863
 ajoituslomite: 1800-l loppu (osa päärakennuksesta 1600-l)
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

lijoen rannalla oleva perinteinen rakennusryhmä. Osan nykyistä päärakennusta mainitaan olevan 1600-luvulta. Tilalla on lisäksi kaksi viime vuosisadan vaihteen tienoilta olevaa vanhaa asuinrakennusta ja useita talousrakennuksia. Pihatien varrella vanhan aitan vieressä on kivinen muistomerkki, jossa lukee "Kunnianosoitukseksi uutierien raivaajien muistoksi. Eliina (1897-1979), Juho (1894-1959) Parviainen"

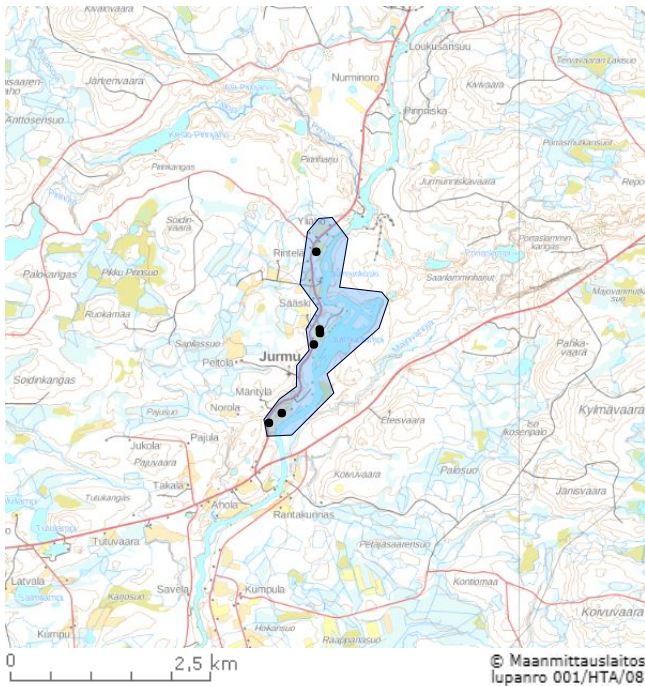
arviointi:

MRKY 2015: R, H, Ht, M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisu 16, Museovirasto, 1993.

alueen nimi: **Jurmun kylä**
 pääas. kunta: Taivalkoski
 pääas. kylä/k.osa: Jurmu
 tyyppi: agraarimaisema
 arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Jurmula eli Vanha Kupsu (ent. Räisänen)
 Juusola
 Keskitalo
 Koskela
 Uusi Kupsu
 Vääätäjä

kuvaus:

Kylä sijaitsee Taivalkosken kunnan länsilaidalla, 45 km Pudasjärveltä, ja sen läpi kulkee Valtatie 20 (Kuusamontie). Kylä jakautuu kolmeen osaan: Parviaiseen, Raappanansuohon ja Jurmuun. Kylän halki virtaa Iijoki, joka aikoinaan toi elannon monen jurmulaisen talouteen kalastuksen ja uiton merkeissä.

historia:

Heikki Vääätäjä - niminen uudisasukas asui jonkin aikaa Iijokitörmällä Jurmunkosken alapuolella 1590-luvulla. Jurmun alueen ensimmäinen pysyvä uudisasukas oli Pekka Hyttinen, joka perusti Kupsun tilan 1600-1610. Tyräjärveltä kotoisin oleva Räisäsen suku otti Hyttisen talon eli Kupsun tilan haltuunsa 1600-luvun puolivälin jälkeen.

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristöohjelma I-II. Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, 1998.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16, Museovirasto, 1993.

<http://www.taivalkoski.fi/Resource.phx/sivut/sivut-taivalkoski/kylat/jurmu.htx>

Jouko Vahtola: Taivalkoski - Aitojen ihmisten pirteä pitää Koillismaan sydämessä. Vammala 1988.

kohteen nimi: **Jurmula eli Vanha Kupsu (ent. Räisänen)**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-403-3-7

kylä/k.osa: Jurmu

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1722-1808

ajoitusselite: asuinrakennus 1700-l loppu

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kahdessa osassa rakennettu hirsinen asuinrakennus 1700-luvun lopulta. Toisessa päädyssä eteiskuisti. Asuinrakennusta vastapäätä on navetta, johon on rakennettu neljä lattiaa päällekkäin. Pihalta avautuu upeat näkymät vastapäiselle rinteelle.

historia:

Heikki Vääätäjä - niminen uudisasukas asui jonkin aikaa Iijokitörmällä Jurmunkosken alapuolella 1590-luvulla. Jurmun alueen ensimmäinen pysyvä uudisasukas oli Pekka Hyttinen, joka perusti Kupsun tilan 1600-1610. Tyrjärveltä kotoisin oleva Räisäsen suku otti Hyttisen talon eli Kupsun tilan haltuunsa 1600-luvun puolivälin jälkeen.

Asuinrakennuksen uudemman puolen sisätiloja on uusittu 1900-luvun puolivälin jälkeen. Seinät levytettiin 1970-luvulla. Vanha uuni on ollut paikallaan jo 1900-luvun alussa. Vanhemmalla puolella on alkuperäinen ja edelleen toimiva kakluuni. Huopakattoa ollaan vaihtamassa peltikattoon.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, M

lähteet:

Rakennuksen omistajan haastattelu (25.6.2013)

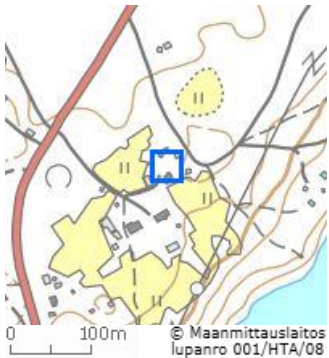
kohteen nimi: **Juusola**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-403-5-5
kylä/k.osa: Jurmu
tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: siirretty Väättäjän pihapiiristä 1930-l
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Juusolan asuinrakennus on entinen Karvosen kauppatalo. Rakennus on siirretty paikalle Väättäjän pihapiiristä 1930-luvulla. Päärakennuksen lisäksi pihapiirissä on navetta ja varastorakennus.

lähteet:

Lähde: Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Keskitalo**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-403-3-54
kylä/k.osa: Jurmu
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: moniperiodinen
ajoitusselite: aitta vuodelta 1754
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pihapiiri, jossa vanhoja hirsirakennuksia: vanha asuinrakennus 1880-luvulta, vilja-aitta vuodelta 1915, navetta, savusauna sekä alkuperäisessä asussaan oleva hirsinen aittarakennus vuodelta 1754. Pohjoispuolen seinässä on sota-aikaisia luodinreikiä. Navetan toisessa päädyssä on ollut heinälato, toisessa päässä on aikoinaan nukuttu.

historia:

Keskitalon vanha asuinrakennus purettiin 1990 ja rakennettiin samalle paikalle uuden perustuksen päälle. Rakennuksen takaseinän hirressä on vuosiluku 1880. Katto uudelleen rakennettu, vanhat päre-, huopa- ja peltikerrokset poistettu. Seinät uusittu ikkunoiden alta ja ikkunat vaihdettu uusiin.

Osa savusaunasta salvettu vuonna 1940 ja loput sotien jälkeen. 1960-luvulla savusauna muutettiin tavalliseksi saunaksi, sisäpuolella on edelleen tummuneet puut.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, S

lähteet:

Lähteenä tilan omistajan haastattelu (25.6.2013)

kohteen nimi: **Koskela**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-403-2-64
kylä/k.osa: Jurmu
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1800-l loppu
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Koskelan talo liittyy savottaperinteeseen Taivalkoskella. Se oli Rauma WOOD -yhtiön pääpaikka, josta käsin hoidettiin metsätyömaita eri puolilla Taivalkoskea. Asuinrakennus on rakennettu 1800-luvun lopulla. Talolla on paikallishistoriallista merkitystä pitäjän kuuluisimpana kummitustalona.

historia:

Koskelan talo oli pitäjän kuuluisin kummitustalo 1800- ja 1900-lukujen taitteessa. Talon asukkaita ja kulkijoita häiriköi "Vanha-Rypö" eli "vanha keho", kunnes kiiminkiläinen tietäjä Jolos-Manni kävi poistamassa kirkkomaan multia ja luita sisältäneen pussin Koskelan talon vintiltä.

lähteet:

Vahtola, Jouko. Taivalkoski - aitojen ihmisten pirteä pitäjä Koillismaan sydämessä. 1992

kohteen nimi: **Uusi Kupsu**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-403-1-39
kylä/k.osa: Jurmu
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: ei määritelty
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Vanha asuinrakennus on siirretty vanhan Kupsun eli nykyisen Jurmulan tilalta arviolta 1900-luvun vaihteessa. Rakennuksen sisätilat ovat alkuperäisessä asussaan. Myös uunit ovat alkuperäiset. Vanhan päärakennuksen yhteydessä olevasta pihapiiristä on säilynyt myös matkalaisaitta. Pihapiiriä halkoo pihatie, jonka paikalla oli aikaisemmin vanha navetta.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, S

lähteet:

Tilan omistajan haastattelu (25.6.2013)

kohteen nimi: **Väättäjä**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-403-4-18
kylä/k.osa: Jurmu
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: asuinrakennus 1870, talousrakennukset 1800-l ja 1900-l
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pihapiiriin kuuluu vanhan 1870 rakennetun päärakennuksen lisäksi uudempi, 1966 rakennettu asuinrakennus sekä vieressä oleva lato ja vastapäätä oleva navetta. Vanhan päärakennuksen rakensi Juho ja Kaisa Väättäjä vuonna 1870. Julkisivua verhoilee punainen pystylaudoitus ja talon toisessa päädyssä on autotalli. Peltikatto.

historia:

Väättäjäns tila on perustettu 1600-luvulla. Väättäjä on Jurmun kylän vanhin asuinpaikka. Tila on kuulunut suvulle vuodesta 1745 lähtien. Tilalla toimi kestikievari ennen sotia 1900-luvun alkupuolella. Maanviljelystä harjoitettiin 1970-luvun puoliväliin saakka, 1990-luvun loppupuolelle asti tuotantosuuntana oli porotalous.

Juho ja Kaisa Väättäjäns vuonna 1870 rakentama asuinrakennus on toiminut ennen sotia kestikievarina ja sota-aikana saksalaisten sairaalana. Rakennus on muutettu osittain pajaksi. Pihapiiriin kuuluu lisäksi kaksi aittaa 1800-luvulta, puimahuone ja riihi 1800-1900-lukujen taitteesta, makasiini 1800-luvulta ja kaksiosainen lato 1900-luvulta.

arviointi:

MRKY 2015: R, H, M

lähteet:

Kotiseutumme Posio, Ranua, Taivalkoski. [Turku] : Pohjoismainen kirjatuotanto, 2006 (Keuruu : Otavan kirjapaino)

Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa. Vaasa : Suomen Maakuntajulkaisu, 1970

alueen nimi: **Loukusa**
 pääas. kunta: Taivalkoski
 pääas. kylä/k.osa: Loukusa
 tyyppi: agraarimaisema
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Loukusa
 Paavola
 Perälä

kuvaus:

Loukusanjärven rannalla oleva viljelysmaisema. Perinteistä rakennuskantaa edustavat Perälän, Paavolan ja Loukusan pihapiirit.

historia:

Loukusan kylän historia alkoi 1680-luvulla, jolloin Pekka Pekanpoika Vääätäjä, s. 1671 ja vaimonsa Kirsti Paavontytär Säkkinen asettuivat asumaan Loukusan järven etelärannalle.

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristöohjelma I-II. Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, 1998.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

kohteen nimi: **Loukusa**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-406-1-63/116
kylä/k.osa: Loukusa
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1864
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Loukusan tilan historia alkoi 1680-luvulla, jolloin Pekka Pekanpoika Vääätäjä, s. 1671 ja vaimonsa Kirsti Paavontytär Säkkinen asettuivat asumaan Loukusan järven etelärannalle. Loukusan tila muutettiin perintötilaksi vuonna 1854. Samoihin aikoihin Loukusan kantatilalle saapuu uusi suku, josta polveutuu nykyiset Loukuskylän useat taloudet. Uusi omistajapari oli nimeltään Jaakko Jaakonpoika Simiö, s. 5.7.1822 (kirkonkirjoissa maininta nimestä myöh. Yliloukusa) ja hänen vaimonsa Elsa Matintytär o.s. Kortetjärvi, s. 1.6.1822.

Loukusan asuinrakennus on vuodelta 1864.

arviointi:

MRKY 2015; H, R, M

kohteen nimi: **Paavola**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-406-58-2
kylä/k.osa: Loukusa
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: asuinrakennus 1925, pikkupuoli 1930-l alku, navetta ja liiteri 1920-l
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Paavolan tila on erotettu omaksi tilaksi Loukusan kantatilasta vuonna 1928. Tilan ensimmäiset asukkaat olivat Paavo Loukusa Katri o.s. Piri.

Paavolan pihapiiriin kuuluu vuonna 1925 rakennettu asuinrakennus, pikkupuoli 1930-luvun alusta, navetta 1920-luvulta, liiteri vuodelta 1925, aitta ja lato. Pikkupuolella on toiminut aikojen kuluessa kansakoulu ja kauppa. Kohde on edustava esimerkki oman aikansa talonpoikaisesta rakentamisperinteestä.

arviointi:

MRKY 2015: R, H, Ht

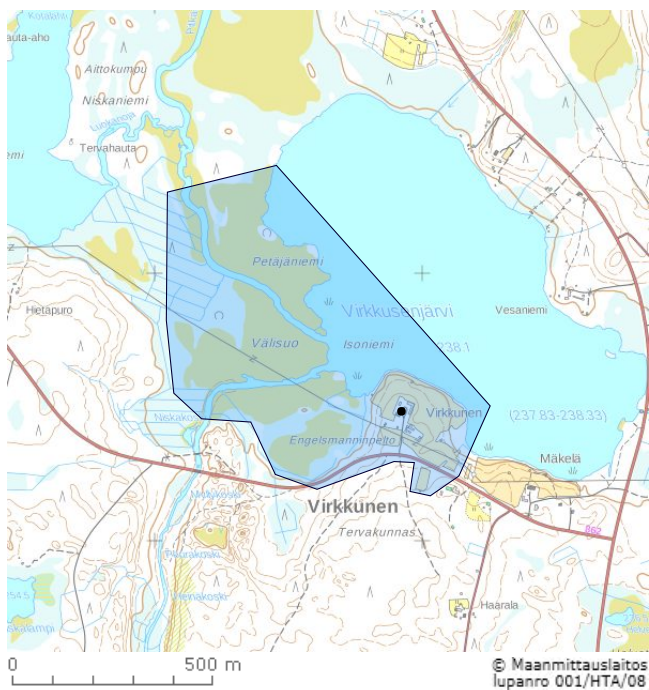
kohteen nimi: **Perälä**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-406-1-123/130/47
kylä/k.osa: Loukusa
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1800-luku
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Perälän tila on erotettu Loukusan kantatilasta. Perälän pihapiiriin kuuluu asuinrakennus 1800-luvulta, navetta ja runsaasti ulkorakennuksia 1800- ja 1900-luvuilta. Kohde on edustava esimerkki talonpoikaisesta rakentamisperinteestä. Asuinrakennuksessa on kaksi keskenään erilaista koristeellista kuistia. Niistä suuremmassa on alueelle tyypilliseen tapaan viistetyt nurkat.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, H, M

alueen nimi: **Virkkunen**
 pääas. kunta: Taivalkoski
 pääas. kylä/k.osa: Loukusa
 tyyppi: agraarimaisema
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Virkkunen

kuvaus:

Rantaviljelysmaisema ja perinteistä rakennuskantaa. Virkkusen talon korkean päärakennuksen vanhin osa on vuodelta 1802. Pihapiiri on osittain tuhoutunut tulipalossa v. 1926, jäljellä on pieni asuinrakennus vuodelta 1866. Pihapiirin läheisyydessä on useita talousrakennuksia, mm. papintupa (1606) (A), riihi (1707), aitat (1799, 1800, 1822), hollitalli, kömmä ja halme. Virkkusenjärven toisella puolella on myös perinteistä rakennuskantaa.

Lähde: Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu, 1993.

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

kohteen nimi: **Virkkunen**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-406-2-4
kylä/k.osa: Loukusa
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: moniperiodinen
ajoitusselite: Papinpirtti 1614/1646, riihi 1707, asuinrakennus 1802, nykyiselle paikalleen 1937
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Loukuskylän ensimmäiseksi asukkaaksi mainitaan vuodelta 1610 Olli Virkku -niminen mies. Hän asettui asumaan nykyisen Virkkusenjärven rannalle. Järvi sai nimensä kävijän mukaan, mutta paikka autioitui liki sadaksi vuodeksi.

Virkkusen päärakennus on rakennettu vuonna 1802 ja siirretty pihapiirissä nykyiselle paikalleen vuonna 1937. Rakennuksessa on toiminut kauppa vuoteen 1964 saakka. Pihapiirissä on vuonna 1866 rakennettu vierastupa eli pikkupuoli. Rakennuksessa aloitti toimintansa kylän ensimmäinen koulu vuonna 1926. Pihapiirissä sijaitsevat vuonna 1959 rakennettu tiilinavetta, talli (entinen leivintupa) 1800-luvulta, vuosina 1614/1646 rakennettu papintupa, vuonna 1707 rakennettu riihi, vuonna 1799 rakennettu vaateaita, vilja-aitat vuosilta 1800 ja 1822, hollitalli eli rekihuone 1800-luvulta, kömmä eli ruumenhuone 1700-1800-luvulta, halmeriä eli kaskiriihi 1860-luvulta ja suola-aita 1700-1800-luvulta.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu, 1993

alueen nimi: **Hyrynsalmen-Kuusamon kenttärata ja Korvuan leirialue**

pääas. kunta: Taivalkoski

pääas. kylä/k.osa: Metsäkyli

tyyppi: liikenneympäristö

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Hirttomänty

Kenttärata

Saksalaisten sotilaiden hautausmaa

Venäläisten sotavankien hautausmaa

kuvaus:

Metsäkylin halki kulkee Kontiomäestä Taivalkoskelle johtava rautatie, joka on rakennettu paikalla aikanaan sijainneen Kenttäradan paikalle. Ratalinjaus kertoo osaltaan paikalla sijainneen Kenttäradan historiasta. Kenttäradan varrella Metsäkylässä oli radan rakentamisen aikaan vuosina 1942-1944 saksalaisten Korvuan leirialue ja sotavankileiri.

Saksalaisten ajoista Metsäkylässä on edelleen jälkiä vankileirialueesta, hirttopuu ja pilketehtaan ja voimalaitoksen rauniot. Pesulan raunioilla on Kenttäradan rakentamisen muistomerkki. Kyläkaupassa on esillä valokuvanäyttely Kenttäradasta.

historia:

Taivalkosken Metsäkyliä halkoo Kontiomäestä Taivalkoskelle kulkeva rautatie. Sen paikalla oli sodan aikana saksalaisten kapearaiteinen kenttärata, jota rakennettiin Kuusamoon saakka. Alun perin oli tarkoitus tehdä rata Kiestinkiin saakka ja luoda yhteys Muurmannin rataan, mutta suunnitelmasta luovuttiin muuttuneiden rintamaolosuhteiden takia.

Kenttärata oli 176 km pitkä. Se rakennettiin vuosina 1942-44 pääasiassa vankityövoimalla. Rata rakennettiin itärintaman pohjoisella loholla taistelevien saksalaisten sotilaiden huoltoa varten. Radan rakentaminen oli hidasta vaikeiden suomaastojen takia. Radan valmista osaa käytettiin sitä mukaa kuin se valmistui. Rata ehti olla kokonaisuudessaan toiminnassa vain kolmen kuukauden kuluessa kesällä 1944.

Metsäkylläisetkin pääsivät käymään kirkkoreissuilla saksalaisten junissa. Ratatyömaan varrella oli useita vankileirialueita ja parakkikylä. Metsäkylin kohdalla oli Korvuan leiri, jossa oli toistatuhatta saksalaista sotilasta johtamassa ja organisoimassa radan rakentamista. Vankileirillä oli ainakin venäläisiä, ukrainalaisia ja puolalaisia vankeja sekä saksalaisten omia vankeja.

Sodan päätyttyä Kenttärata purettiin ja luovutettiin sotakorvauksena Neuvostoliitolle. 1950-luvulla rakennettiin rautatie Kontiomäestä Metsäkylin kautta Taivalkosken kirkonkylälle asti. Henkilöliikenne radalla loppui 1980-luvulla ja nykyvuosina radalla ei ole enää tavaraliikennettä.

arviointi:

MRKY 2015; H, Ht, M

lähteet:

Kangasniemi Sade 2009. TAIVALKOSKEN KUNNAN KENTTÄRATAKOHTEIDEN INVENTOINTI. Oulun yliopisto Arkeologia.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993

<http://vaunut.org/sarja/534> (9.12.2015)

kohteen nimi: **Hirttomänty**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus:
kylä/k.osa: Metsäkylä
tyyppi: tapahtuma-, muisto- ja uskomuspaikat
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1943
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kenttäratatyömaan varrella oli useita saksalaisten vankileirialueita ja parakkikyliä. Metsäkylän kohdalla oli Korvuan leiri, jossa oli toistatuhatta saksalaista sotilasta johtamassa ja organisoimassa radan rakentamista. Vankileirillä oli ainakin venäläisiä, ukrainalaisia ja puolalaisia vankeja, sekä saksalaisten omia vankeja.

Saksalaisten ajoista kylässä on yhä jälkiä vankileirialueesta, hirttopuu ja pilketehtaan ja voimalaitoksen rauniot. Pesulan raunioilla on Kenttäradan rakentamisen muistomerkki. Hirttomäntyyn saksalaiset hirttivät kaksi venäläistä sotavankia vuonna 1943.

arviointi:

MRKY 2015; Ht

kohteen nimi: **Kenttärata**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus:
kylä/k.osa: Metsäkylä
tyyppi: puolustus- ja sotalaitos
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1942-1944
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Jatkosodan aikana v. 1942-44 Saksan Lapin armeija rakensi kapearaiteisen kenttäradan Hyrynsalmelta Suomussalmen sekä Taivalkosken Korvuan ja Isokummun kautta Kuusamon Vanttajaan. 178 km pitkä rata rakennettiin sotavankityövoimalla. Vetäytyessään saksalaiset räjäyttivät radan tärkeimmät rakennukset, laitteet ja sillat, jäljelle jäänyt osa purettiin v. 1947 ja toimitettiin sotakorvauksena Neuvostoliittoon. Radan eteläisin osa Korvuan asemalle asti on jäänyt nykyisen rautatien alle, tästä eteenpäin ratapenger on käytössä paikallistienä. Rakennelmista on vielä nähtävissä mm. Isokummun aseman ja Korvuan leirin pilketehtaan jäännökset; radan historiaan liittyvät myös hirttopuu Korvuan asemalla ja Harjajoen hautausmaa.

kohteen nimi: **Saksalaisten sotilaiden hautausmaa**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus:
kylä/k.osa: Metsäkylä
tyyppi: tapahtuma-, muisto- ja uskomuspaikat
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

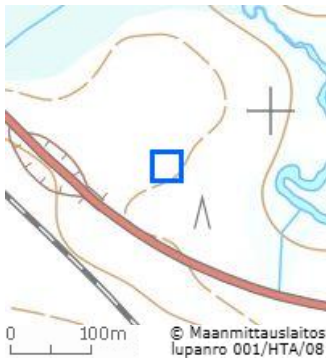
kuvaus:

Korvuan vankileirin liepeillä sijaitsi saksalaisten sotilaiden hautausmaa. Vainajat on siirretty toisaalle.

Kenttäratatyömaan varrella oli useita vankileirialueita ja parakkikylä. Metsäkylän kohdalla oli Korvuan leiri, jossa oli toistatuhatta saksalaista sotilasta johtamassa ja organisoimassa radan rakentamista. Vankileirillä oli ainakin venäläisiä, ukrainalaisia ja puolalaisia vankeja, sekä saksalaisten omia vankeja.

Saksalaisten ajoista Metsäkylässä on yhä jälkiä vankileirialueesta, hirttopuu ja pilketehtaan ja voimalaitoksen rauniot. Pesulan raunioilla on Kenttäradan rakentamisen muistomerkki.

Saksalaisten hautausmaa sijaitsi heti radan koillispuolella, pienellä selänteellä Välijoen lähetyvillä.

kohteen nimi: **Venäläisten sotavankien hautausmaa**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus:

kylä/k.osa: Metsäkylä

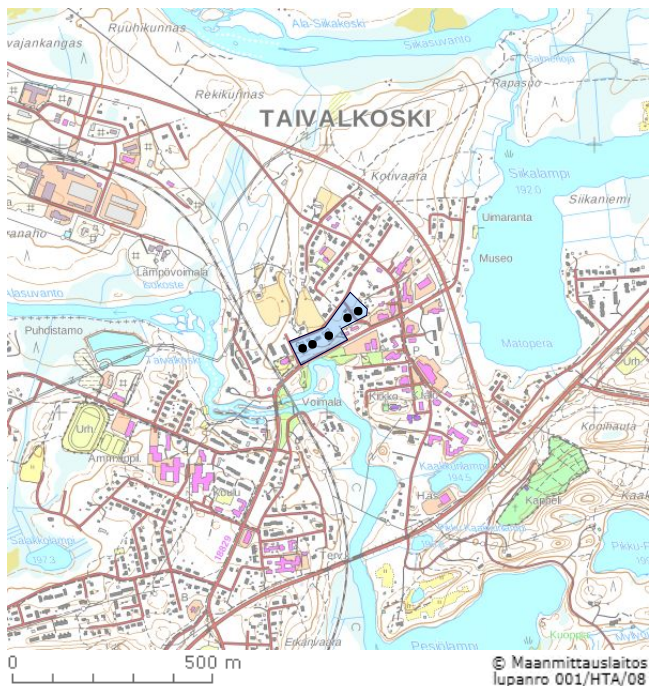
tyyppi: tapahtuma-, muisto- ja uskomuspaikat

ajoitus: 1918-1944

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Korvuan vankileirin liepeillä sijaitsevat venäläisten sotavankien hautausmaat. Vainajat on siirretty toisaalle.

alueen nimi: **Jakkilanmäki**
 pääas. kunta: Taivalkoski
 pääas. kylä/k.osa: Taivalkoski
 tyyppi: taajamaympäristö
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Arvola
 Jakkila
 Matintalo
 Törmälä
 Veikkola

kuvaus:

Jakkilanmäellä on mäen rinteeseen rakentunutta kirkonkylän vanhaa asutusta. Alueella sijaitsevat Arvola, Jakkila, Törmälä, Veikkola ja Ketuntie 5. Talonpoikaista rakentamisperinnettä edustavat pihapiirit sijaitsevat rivistönä jokea kohti viettävällä rinteellä.

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993

kohteen nimi: **Arvola**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-2-29
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1944, navetta 1950-l, aitta ja liiteri 1800-l
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

historia:

Taivalkosken kirkolla sijaitsevassa Arvolan pihapiirissä asuttiin jo 1800-luvulla. Talosta käytettiin siihen aikaan nimeä Sakari. Talon pihapiiri oli umpikartano, jonka toinen asuinrakennuksista oli vinkkelin muotoinen, vastapäätä oli navetta ja tiehen nähden poikittain toinen asuinrakennus. 1930-luvulla viimeksi mainittu rakennus käännettiin tien suuntaiseksi ja tila jakaantui Arvolan ja Sakarin taloiksi. Jatkosodan loppuvaiheissa vuonna 1944 Arvolan talo poltettiin. Saksalainen sotilas kävi ilmoittamassa sisällä ruokailevalle perheelle talon sytyttämisestä.

Jo vuoden 1944 syksyllä valmistui uusi talo Arvolan pihalle. Uusi tiilirunkoinen navetta / tallirakennus rakennettiin 1950-luvulla. Navetta on ollut käytössä viimeksi 1960-luvulla. Ylempänä pellolla sijaitsevat Arvolan liiteri ja vaateaitta, jotka molemmat ovat 1800-luvulta.

Arvolan talo on remontoitu 1970-luvulla ja vuonna 2002.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, M

kohteen nimi: **Jakkila**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-3-197
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1880-luvulla
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

historia:

Jakkilan tilan nykyinen päärakennus on rakennettu 1880-luvun tienoilla. Aluksi rakennettiin iso pirtti, joka myöhemmin jaettiin kahdeksi kamariksi ja keittiöksi. Samalla taloa jatkettiin rakentamalla siihen uusi pirtti. Jakkilan talo on multipenkillä ja vanhan pirtin alkuperäinen uuni on rakennettu hirsiarinan päälle. Sota-aikana Jakkilan talossa Jakkilan talosta käytettiin myös nimeä Pentinen.

Sota-aikana Jakkilan tallissa säilytettiin venäläisiä sotavankeja ja Jakkilan pihanpuoleinen kamari toimi sotavankien kuulustelupaikkana.

Jakkilan talo toimi asuin käytössä 1980-luvulle saakka, minkä jälkeen se on ollut vapaa-ajan asuntona.

Jakkilassa toimi kestikievari 1800-luvulla. Pihapiirissä oli 1800-luvulla toinenkin asuinrakennus sekä kaksi ulkorakennusta. Pihapiirin toinen asuinrakennus kuului Korennon perheelle ja sitä kutsuttiin Korentokallen taloksi. Korennon perheen muutettua pois, talo toimi oppilasasuntolana 1920-1940-luvuilla. Jatkosodan aikana Korentokallen talo oli saksalaisten sotilaiden asuintilana. Korentokallen talo siirrettiin vuonna 1998 Jalavan kauppatalon lisäsiiveksi.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, M

kohteen nimi: **Matintalo**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-83-60
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1923
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Taivalkosken kirkonkylässä sijaitsevan Matintalon rakensi Matti Taivalkoski vuonna 1923. Pihapiiriin rakennettiin myös pieni navetta, jonka yhteydessä oli lato, sauna ja halkoliiteri. Matti Taivalkoski hoiti vanginkuljetuksia Pudasjärvelle ja rakennuksen pirtissä oli putka vankeja varten.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, M

kohteen nimi: **Törmälä**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-3-173
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1924
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Törmälän hirsirunkoinen asuinrakennus on rakennettu 1924. Ensimmäisessä vaiheessa siihen rakennettiin pirtti, keittiö ja kamari. Vuonna 1932 taloa jatkettiin kahdella kamarilla. Vinttikamarit rakennettiin vuosina 1936-37. Törmälän talo sai sähköt vuonna 1924, samoin kuin muutkin Kotivaaralla sijaitsevat talot. Rakennus sai ulkoverhouksen 1950-luvulla, samalla pärekate vaihdettiin peltikatteeksi. Törmälän navetta on rakennettu 1950-luvulla. Karjanpito lopetettiin jo 1960-luvulla.

Törmälän talossa on toiminut puutavarayhtiö Toppilan toimisto, josta maksettiin uittojen tilit.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, M

kohteen nimi: **Veikkola**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-2-20
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1800-l, laajennettu ja käännetty 1940-l lopulla
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

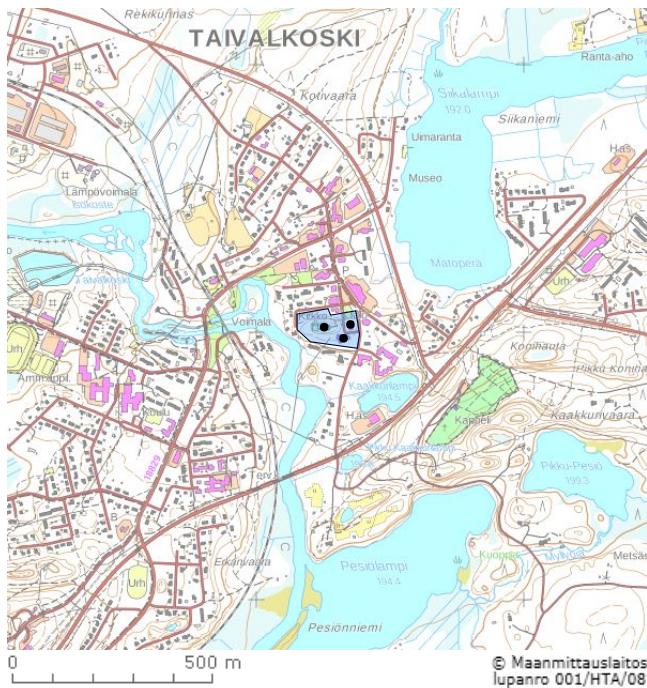
Veikkolan eli Sakarin talo on yksi Taivalkosken kirkonkylän vanhimpia rakennuksia. Se sijaitsee hyvin näkyvällä paikalla kirkonkylän keskustaan saavuttaessa.

Taivalkosken kirkolla sijaitsevassa Sakarin pihapiirissä pihapiiri oli 1800-luvulla umpikartano, jonka toinen asuinrakennuksista oli vinkkelin muotoinen, vastapäätä oli navetta ja tiehen nähden poikittain toinen asuinrakennus. 1930-luvulla viimeksi mainittu rakennus käännettiin tien suuntaiseksi ja tila jakaantui Arvolan ja Veikkolan eli Sakarin taloiksi.

Veikkolan eli Sakarin tilan rakennukset on rakennettu 1800-luvulla. Talo toimi 1800-luvulla myös kestikievarina.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, M

alueen nimi: **Taivalkosken kirkonmäki**

pääas. kunta: Taivalkoski

pääas. kylä/k.osa: Taivalkoski

tyyppi: kirkkoympäristö

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Taivalkosken kirkko

Taivalkosken kunnantalo

Taivalkosken seurakuntatalo

kuvaus:

Taivalkosken kirkonmäen alueella sijaitsevat hengellisen ja maallisen elämän keskukset: kirkko, seurakuntatalo ja kunnanvirasto.

Taivalkosken nykyinen kirkko on arkkitehti K. S. Kallion suunnittelema vuosina 1932-33 rakennettu puinen pitkäkirkko, jonka länsipäädyssä on kellotorni. Aikaisemmin samalla paikalla sijaitsi Jokijärveltä vuonna 1878 siirretty ristikirkko, joka tuhoutui tulipalossa vuonna 1925. Kirkon vieressä sijaitsee vuonna 1965 valmistunut seurakuntatalo, jossa on seurakuntasali ja kirkkoherranvirasto. Rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Esko Laitinen.

Kirkkoa vastapäätä sijaitseva Taivalkosken kunnantalo on valmistunut vuonna 1954. Pystyhirsirakenteisen ja rapatun kunnantalon on suunnitellut Maaseudun Suunnittelukeskus.

kohteen nimi: **Taivalkosken kirkko**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-117-19
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: uskonnon harjoittaminen
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1932-1933
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Arkkitehti K. S. Kallion suunnittelema vuosina 1932-33 rakennettu puinen pitkäkirkko, jonka länsipäädyssä on kellotorni. Aikaisemmin samalla paikalla sijaitsi Jokijärveltä vuonna 1878 siirretty ristikirkko. Tämä kirkko tuhoutui tulipalossa vuonna 1925. Nykyisessä kirkkorakennuksessa on 1920-luvun klassismin tyylipiirteitä. Taivalkosken kirkon alttaritaulun "Jeesus Getsemanessa" on maalannut Väinö Tiger vuonna 1934. Kirkko vaurioitui Talvisodan pommituksissa vuonna 1940. Vauriot korjattiin vasta sodan jälkeen vuosina 1950-51. Kirkkotarhaa ympäröivä aita on rakennettu 1952. Kirkon takana on sodassa kaatuneiden taivalkoskelaisten muistolle kuvanveistäjä Heikki Konttisen vuonna 1957 tekemä pronssinen, isänmaan vartiosotilasta kuvaava Sankaripatsas. Taivalkosken kirkon sisätilat on kunnostettu 1989. Kunnostustyön suunnitteli arkkitehti Matti Leiber.

arviointi:

MRKY 2015: R, H, M, I

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993

kohteen nimi: **Taivalkosken kunnantalo**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-408-117-16

kylä/k.osa: Taivalkoski

tyyppi: hallinto

ajotus: 1945-1974

ajoitusselite: 1954

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Kunnan virastotalo;

kuvaus:

Kirkon läheisyydessä sijaitseva Taivalkosken kunnantalo on valmistunut vuonna 1954. Pystyhirsirakenteisen ja rapatun kunnantaloon on suunnitellut Maaseudun Suunnittelukeskus. Rakennusta on remontoitu ja muuteltu vuosina 1987 ja 1996.

historia:

Kunnan virasto oli ennen oman virastotalon rakentamista toiminut livari Vahtolan talossa. Kunnan kasvaessa kävi Vahtolan talo kuitenkin ahtaaksi ja epäkäytännölliseksi. Vuonna 1954 rakennettiin kirkon läheisyyteen Taivalkosken kunnantalo. Rakennukseen tuli kunnanarkistot, valtuustosali, toimistohuoneita ja henkilökunnan asuntoja. Talossa asui mm. kunnanjohtaja, palopäällikkö sosiaalishteeri sekä siivooja.

Kunnan virkamiehiä oli alussa yksitoista. Virkakunnan paisuessa on henkilökunnan asunnoista vähitellen luovuttu ja nekin muutettu toimistotiloiksi. Viimeisenä kunnantalossa asui kunnanjohtaja, mutta hänkin muutti pois 80-luvun puolivälissä.

Vuonna 1987 kunnantalolle tehtiin isompi remontti. Talon huonejärjestys laitettiin uusiksi toimistotilojen tarpeiden mukaisesti ja lattioihin laitettiin klinkkerilaatat. Vuonna 1996 talon ahtaita käytäviä avarrettiin etenkin sisääntulojen kohdilta. Kunnantaloon julkisivurappaus on korjattu 2010-luvulla.

arviointi:

MRKY 2015; H, R, M

lähteet:

Suomen rakennuskulttuurin yleisluettelo (Museovirasto)

kohteen nimi: **Taivalkosken seurakuntatalo**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-408-117-19

kylä/k.osa: Taivalkoski

tyyppi: uskonnon harjoittaminen

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1965

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Seurakuntatalo;

kuvaus:

Seurakuntatalo, jossa sijaitsevat seurakuntasali ja kirkkoherranvirasto, on valmistunut vuonna 1965. Rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Esko Laitinen.

historia:

Kesällä 1964 päätettiin taloudellisista hankaluuksista huolimatta ryhtyä rakentamaan seurakuntataloa urakoitsijana rakennusliike Lape Limingasta. Talo oli harjakorkeudessaan lokakuussa 1964 ja se valmistui seuraavan vuoden aikana niin, että lääninrovasti Eelis Kurkela saattoi vihkiä sen käyttöön 3.10.1965.

Alun perin rakennus toimi puulämmityksellä, mutta kun lämmitys 70-luvulla vaihdettiin öljylämmitykseksi, muutettiin halkovaja päiväkodiksi. Myöhemmin 80-luvulla lämmitysjärjestelmä muutettiin kaukolämmölle. Seurakuntatalolle rakennettu kappalaisen asuinrakennus oli vuokralla vuoteen 1983 asti, jolloin tilat muutettiin seurakunnan toimisto- ja arkistotiloiksi. Samalla diakonissa asunto ja vastaanottotilat muutettiin nuorisotiloiksi.

Vuonna 2000 seurakuntasalin ulkoneva eteläpääty jouduttiin tukemaan uudelleen, koska sen rakenteet eivät kestäneet. Samalla korjaustöiden yhteydessä vaihdettiin seurakuntasalin lattia. Talon katolle laitettiin myös risti seurakuntasalin merkiksi.

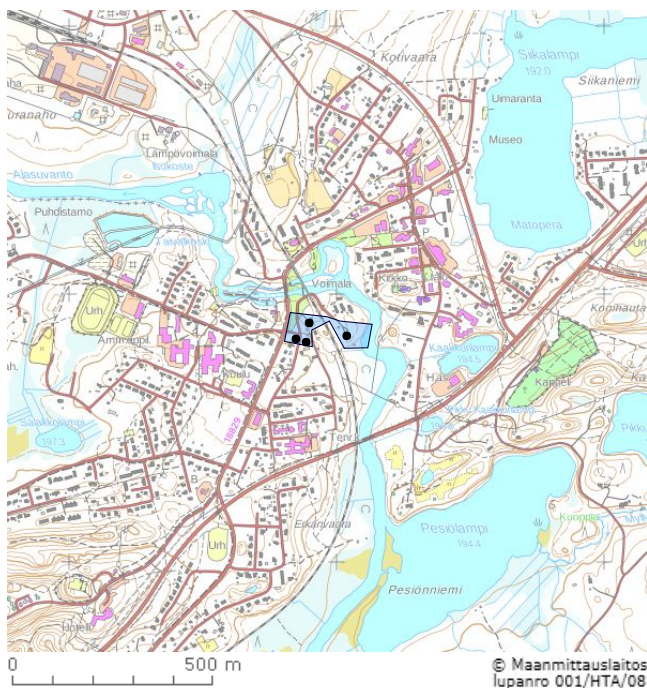
Seurakuntataloa on laajennettu ja peruskorjattu 2010-luvulla.

arviointi:

MRKY 2015; R, M

lähteet:

Suomen rakennuskulttuurin yleisluettelo (Museovirasto)

alueen nimi: **Taivalkosken pappila ja Paananpuoli (vanhan sahan asuinalue)**

pääas. kunta: Taivalkoski

pääas. kylä/k.osa: Taivalkoski

tyyppi: taajamaympäristö

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Bullerin talo

Pappila

Vahtola

Vahtola-Pukkinen, entinen kunnantalo

kuvaus:

Oululainen kauppias Olof Lundström perusti vesisahan Taivalkoskeen vuosina 1839-1840. Sahan yhteydessä oli mylly jauhojen jauhatusta varten. Taivalkosken saha oli merkittävä työllistäjä. Sahalla työskenteli 70-80 henkilöä ja he tarvitsivat asuntoja sahan läheisyydestä. Taivalkosken rannoille, sahan läheisyyteen alkoi nousta työntekijöiden mäkitupia ja sahalaisten asuntotaloksi rakennettu köysipaanaana tunnettu rakennus. Köysipaana oli laudoista ja lankuista tehty sahanpurutäytteinen rakennus, joka purettiin vuonna 1896. Vanhat sahatyöläisten mäkituvat itsenäistyivät myöhemmin omiksi taloiksi.

Taivalkosken hirsirunkoinen pappila on rakennettu vuonna 1936. Sen on suunnitellut arkkitehti Veikko Kyander.

kohteen nimi: **Bullerin talo**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-1-38
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1920-luku
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Nykyisin Bullerin talona tunnettu rakennus on rakennettu 1920-luvulla suunnilleen samalla paikalle, jossa sijaitsi sahalaisten asuntotaloksi rakennettu köysipaana tunnettu rakennus. Köysipaana oli laudoista ja lankuista tehty sahanpurutäytteinen rakennus, joka purettiin vuonna 1896.

Aluksi Bullerin taloon rakennettiin pirtti ja yksi huone. Pirtissä on vielä alkuperäinen uuni. Talossa asui sahan työläisiä. Taloon rakennettiin lautarakenteinen laajennusosa 1954.

Rakennus on osa Taivalkosken sahan ja sahalaisten historiaa.

arviointi:

MRKY 2015; Ht, M

kohteen nimi: **Pappila**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-1-7
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1936
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Pappilan asuinrakennus;

kuvaus:

Taivalkosken hirsirunkoinen pappila on rakennettu vuonna 1936 Virtalan palstatilalle. Sen on suunnitellut arkkitehti Veikko Kyander. Rakennus on peruskorjattu vuonna 1964 ja saneerattu vuonna 1982.

arviointi:

MRKY 2015; R, H, M

kohteen nimi: **Vahtola**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-1-133
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1800-luvun loppu / 1949
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Vahtolan talo on rakennettu 1880-luvulla sahalta saadulle maalle. Pirtti, Kamari ja keittiö rakennettiin köysipaanasta saaduista hirsistä. Pihapiiriin rakennettiin myöhemmin toinen asuinrakennus sekä navetta, jotka on purettu.

Vahtolan talo uusittiin vuonna 1949, jolloin vanhan talon hirret käytettiin uuden rakennuksen pirtin seiniksi ja loppuosa rakennuksesta rakennettiin lautarakenteisena. Rakennukseen tuli pirtin lisäksi kaksi kamaria, keittiö ja eteinen sekä yläkertaan yksi kamari ja ullakko. Rakennus verhoitiin korkkirappauksella. Talossa toimi Santaholman konttori, jossa metsänomistajia kulki asioimassa. Keittiön ja pirtin välissä oli ns. elämänluukku, josta matkalaiset saattoivat ostaa suuhunpantavaa.

kohteen nimi: **Vahtola-Pukkinen, entinen kunnantalo**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-1-20
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1926
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Vahtolan (nykyisin Pulkisen) talona tunnetun rakennuksen lijoen rannalle rakensi Iivari Vahtola vuonna 1926. Iivari muutti Pudasjärvelle pian rakennuksen valmistumisen jälkeen ja hän antoi talon vuokralle. Vuokra-aikana talossa toimi kahvila.

Taivalkosken kunta vuokrasi autoituneen Vahtolan talon keväällä 1944 kunnantaloksi. Taivalkosken ensimmäinen virkamies, kunnansihteeri Olli Järviranta hoiti kunnan asioita yksikseen Vahtolan talossa. Kahdessa kamarissa oli kunnan arkistot, pirtissä pidettiin valtuuston, kunnanhallituksen ja verolautakunnan kokoukset. Uusi kunnantalo valmistui vuonna 1954, jolloin kunnantalotoiminta loppui Vahtolan talossa.

Iivari Vahtola oli muuttanut asumaan Jurmun kylään Koskelan tilalle. Sieltä hän palasi Taivalkosken kirkolle vanhaan rakentamaansa taloon ja alkoi remontoida sitä 1960-luvulla. Rakennus on edelleen asuinkäytössä.

arviointi:

MRKY 2015; H, R, M

kohteen nimi: **Harjajärven kämpä**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-401-162-1
kylä/k.osa: Jokijärvi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1958
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Harjajärven metsätyökämpä sijaitsee kauniin erämaajärven, Harjajärven rannalla. Harjapään kämpä on rakennettu 1950-luvulla (mahdollisesti 1958) ja se on ollut ensin Harjajoen varrella. Kun hakkuut sen lähialueella loppuivat, kämpä siirrettiin Harjajärven rannalle 1960-luvun alussa. Kämpä on suuri: siinä on kaksi miehistökämpää ja niin sanottu terävä pää. Kämpä on ulkoapäin säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä.

Kohde on historiallisesti arvokas, se kertoo Taivalkosken suurista savotoista ja niihin liittyvästä rakentamisperinteestä. Taivalkoskella tehtiin 1950-luvun alussa isoja savotoita. Vuonna 1952 Taivalkoskella oli 22 Harjajärven tapaista kämppää. Niistä ainoastaan Harjapään kämpä on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan. Nykyisin Harjapään kämpä toimii matkailukäytössä.

arviointi:

MRKY 2015: H, Ht

kohteen nimi: **Hepokankaan kämppä**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-401-156-1

kylä/k.osa: Jokijärvi

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1955

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Vuonna 1955 rakennettu metsätyökämppä sijaitsee Iijoen rannalla Hepokankaantien päässä. Miehistörakennus on purettu, jäljellä ovat "teräväpää" ja sauna. Kohde on esimerkki suurten savotoiden ajan rakennusperinteestä.

arviointi:

MRKY 2015: H, Ht

kohteen nimi: **Metsänvartijan torppa**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus:
kylä/k.osa: Jokijärvi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1930-luku
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kylmäluoman rannalla sijaitseva entinen metsänvartijan torppa on esimerkki alueelle tyypillisestä savottakulttuurista.

historia:

Kylmäluoman alueella oli suuria metsätyömailta vuosina 1934-1935. Savotoiden jäljiltä löytyy vanhojen savottakämpien raunioita ja puiden kuljetukseen rakennettujen talviteiden jäänteitä.

Kylmäluoman tulvaisilta suoniityiltä kerättiin 1960-luvulle saakka suoheinää karjan rehuksi. Niittykulttuurin jäänteinä löytyy edelleen heinäsuovan pohjia.

Kylmäluoman merkitys virkistyskäytölle huomattiin, ja vuonna 1969 Metsähallitus perusti alueen itäpäähän leirintäalueen. Valtion ensimmäiseksi retkeilyalueeksi Kylmäluoma vahvistettiin vuonna 1979, samalla perustamispäätöksellä Hossan retkeilyalueen kanssa.

Kylmäluoman alue on edelleenkin tärkeää porojen laidunluetta. Alueella on kaksi poroerotusaitaa, jotka sijaitsevat Saarijärven ja Kylmäluomajärven länsipäissä.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, H

kohteen nimi: **Yli-Oudonjoen mylly**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-401-4-65

kylä/k.osa: Jokijärvi

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Oudonjoessa sijaitseva härkinmylly ja tammi, jotka ovat kuuluneet Oudonjärven pohjoisrannalla sijaitsevalle Mikkolan talolle.

arviointi:

MRKY 2015: H, R (vuoden 1993 arvion mukaan)

kohteen nimi: **Pirinniskan kämpä**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-403-17-8

kylä/k.osa: Jurmu

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajotus: 1945-1974

ajoitusselite: 1954

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Iijoen rannassa sijaitseva metsätyökämpä on rakennettu 1950-luvun suurien savotoitten aikana, vuonna 1954. Rakennuksella on historiallista arvoa edustavana esimerkkinä savotoiden ajan rakennuksista.

arviointi:

MRKY 2015: R, H, Ht

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993

kohteen nimi: **Inkeen koulu**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-405-17-23
kylä/k.osa: Kynsiperä
tyyppi: opetus ja koulutus
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1953
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Inkeen ensimmäinen koulu rakennettiin vuonna 1940. Rakennus tuhoutui Lapin sodassa 1944 saksalaisten sotilaiden polttaessa koulun.

Inkeen nykyinen kolmikerroksinen, kivirakenteinen koulu on esimerkki 1950-luvun koulurakennuksista. Koulu on rakennettu vuonna 1953 ja peruskorjattu vuosina 1974 ja 1999. Kiinteistö on poistunut koulukäytöstä vuonna 2012.

arviointi:

MRKY 2015: R, H, Ht

kohteen nimi: **Mäntylän aitta**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-405-16-32

kylä/k.osa: Kynsiperä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1722-1808

ajoitusselite: 1700-l loppu

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Vilja-aitta (kotiseutumuseo);

kuvaus:

Rakennettu 1700-luvun loppupuolella nykyiselle paikalleen alunperin vilja-aitaksi, myöhemmin toiminut talon varasto-aittana, ruoka-aittana ja nykyisin kotiseutumuseona. Lähistöllä on n. 150 vuotta vanha koivu.

HUOM: Julkaisussa Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet (1993) kohteen nimi virheellisesti Mäkelän aitta.

arviointi:

MRKY 2015: H, R

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristöohjelma I-II. Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, 1998.

kohteen nimi: **Kariniemi**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-406-8-3
kylä/k.osa: Loukusa
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
ajoitusselite: asuinrakennukset 1860-l ja 1926, talousrakennukset 1800-l, navetta 1957
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Taivalkosken Kostonlammen rannalla sijaitseva Kariniemen tila on perustettu 1790. Kariniemen pihapiirissä sijaitsee kaksi asuinrakennusta ja useita talousrakennuksia. Kariniemen talo on toiminut kestikievarina 1870-luvulta lähtien. Vanhempi asuinrakennus on rakennettu 1860-luvulla kievarin vieraita varten. Rakennus on säilynyt alkuperäisessä asussaan. Toinen asuinrakennus on valmistunut vuonna 1926. Pihapiiriin kuuluu lisäksi vilja-aitta vuodelta 1856, talli/rekiliiteri 1860-luvulta, aittoja, nuottavaja ja riihi 1800-luvulta, navetta vuodelta 1957, liiteri ja latoja sekä hirsinen käymälä.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993

kohteen nimi: **Halkola**
 kunta: Taivalkoski
 kiinteistötunnus: 832-407-14-22
 kylä/k.osa: Metsäkylä
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: moniperiodinen
 ajoitusselite: Vanhempi asuinrakennus 1800-luvulta, nuorempi 1900-luvun alkupuolelta.
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Metsäkylässä sijaitsevan Halkolan pihapiirin vanhempi asuinrakennus on 1800-luvulta. Rakennuksessa on toiminut kansakoulu, nykyisin rakennus toimii kylä/kotimuseona. Uudempi asuinkäytössä edelleen oleva asuinrakennus on rakennettu 1900-luvun alussa. Pihapiirin kolmannella sivulla on kivenavetta, jonka yläosa on rankorakenteinen. Halkolan ulkorakennuksiin kuuluu aittoja, riihiä, latoja, liitereitä ja saunoja 1800- ja 1900-luvuilta.

historia:

Heikki Manninen - niminen uudisasukas saapui Taivalkosken Jokijärvelle 1590-luvun lopulla ja perusti talon Jokijärven Mannisenniemeen. Mannisen omistajat muuttivat Jokijärveltä Metsäkylän alueelle 1630-luvulla ja perustivat nykyisen Halkolan tilan, joka on Metsäkylän vanhin asuinpaikka.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, H, M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristöohjelma I-II. Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, 1998.

kohteen nimi: **Isoaho**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-407-34-3
kylä/k.osa: Metsäkylä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1800-1900-lukujen taite
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Metsäkylässä sijaitseva Isoaho on 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa rakennettu talouskeskus. Rakennuksissa on tehty muutoksia, esim. asuinrakennuksen katto on uusittu peltikatteeksi.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, M

kohteen nimi: **Metsäkylän koulu**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-407-9-4
kylä/k.osa: Metsäkylä
tyyppi: opetus ja koulutus
ajoitus: moniperiodinen
ajoitusselite: koulurakennukset 1932 ja 1950-l
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Metsäkylän koulu on kerroksellinen, kahdesta eri-ikäisestä koulurakennuksesta muodostuva kokonaisuus: koulun vanhempi osa on valmistunut vuonna 1932 ja uudempi 1950-luvulla.

historia:

Metsäkylän ensimmäinen koulu perustettiin Halkolaan, Heikki Vääräniemen omistamaan taloon. Pihapiirissä oli ns. toisenpuolenkamarit-niminen rakennus, jossa koulu aloitti syksyllä 1925.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, H, M

kohteen nimi: **Vaara (Horsma)**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-407-3-43
kylä/k.osa: Metsäkylä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: moniperiodinen
ajoitusselite: tuulimylly 1819, aitat 1700-1800-l, talli/puoji 1800-l, navetta ja asuinrakennus 1950-l
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Taivalkosken Metsäkylän Horsmanvaaralla sijaitseva Horsman kylä muodostuu viidestä talouskeskuksesta viljelyksineen. Maisemallisesti kauniilta ja korkealta Horsmanvaaralta avautuu komeat näkymät.

Vaaran pihapiirissä on säilynyt runsaasti vanhaa rakennuskantaa: tuulimylly vuodelta 1819 (siivet puuttuvat), neljä aittaa, joista vanhin on 1760-luvulta, loput 1700- ja 1800-luvuilta, pariaitta 1800-luvulta ja talli/puoji 1800-luvulta. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluvat asuinrakennus ja navetta 1950-luvulta.

arviointi:

MRKY 2015: R, M, Ht

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristöohjelma I-II. Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, 1998.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

kohteen nimi: **Vanhala ja Manninen (Metsä-Manninen)**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-407-9-50/9-13
kylä/k.osa: Metsäkylä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: moniperiodinen
ajoitusselite: asuinrakennukset 1800-l ja 1920-l, savupiirtti 1700-l, talousrakennukset 1700-1900-l
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Metsä-Mannisen tilasta muodostuneiden Vanhalan ja Mannisen rakennusrypäs on edustava esimerkki talonpoikaisesta rakentamisperinteestä.

Alueen vanhimmat rakennukset ovat peräisin 1700-luvulta. Vanhalan harmaa päärakennus on rakennettu 1800-luvulla, Mannisen punainen päärakennus 1920-luvulla. Mannisen pihapiirissä on myös kolmas hieman nuorempi pieni asuinrakennus. Mannisen pihapiirissä on ulkorakennuksena vanha savupiirttirakennus, jossa on säilynyt luukkuikkuna. Savupiirtti on todennäköisesti ainakin 1700-luvulta, ellei vanhempikin. Tilojen pihapiireissä on parikymmentä talousrakennusta, mm. useita aitta-, talli-, puoji-, liiteri-, navetta- ja saunarakennuksia 1700-1900-luvuilta.

historia:

Metsä-Mannisen tila on perustettu jo 1600-luvulla. Sen ensimmäiset asukkaat Paavo Heikinpoika Manninen (1623-1690) ja hänen vaimonsa Priita Klausintytär o.s. Liikanen (1624-1710) saapuivat Pudasjärven Puhokselta, Mannisen talosta. Metsä-Mannisen tila jakaantui jo 1600-luvulla kahdeksi tilaksi: Manninen ja Timonen. Nykyisin talojen nimet ovat Manninen ja Vanhala.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, S

kohteen nimi: **Heinäsuo**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-898-10-1
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: pyynti ja luontaistalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Yli sata vuotta vanha poroerotuspaikka.

lähteet:

Taivalkosken paliskunta ja Paliskuntain yhdistys 4.11.2016

kohteen nimi: **Jalavan kauppatalo**
 kunta: Taivalkoski
 kiinteistötunnus: 832-408-3-174 / 3-216
 kylä/k.osa: Taivalkoski
 tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
 ajoitus: 1864-1917
 ajoitusselite: kaupparakennus 1883, asuinrakennus 1922
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Jalavan kauppa on Suomen vanhin edelleen toiminnassa oleva kauppa, jossa on hyvin säilynyt perinteinen kyläkaupan henki. Rakennuksen ulkoasu ja sisätilat ovat säilyneet menneen ajan asussa. Vanha, alkuperäinen sisustus yhdistettynä perinteisiin kauppatavaroihin kertoo havainnollisesti entisajan kaupankäynnistä.

Kauppatalon pihapiiriin kuuluvat vuonna 1883 rakennettu kaupparakennus, vuonna 1922 rakennettu asuinrakennus, 1930-luvulla rakennettu navetta, kaksi 1800-luvun lopulla rakennettua varastomakasiinia sekä vuonna 1928 rakennettu autotalli.

historia:

Koillismaalla Taivalkosken kirkonkylässä toimivan Jalavan kaupan perusti Hirvensalmella asuneen vienankarjalaisen kauppiaan Rodin Jakowleffin poika Stephan Jakowleff, joka kiersi laukkukauppiaana Koillismaalla 1800-luvun loppupuoliskolla. Jakowleff perusti ensimmäisen kauppapuotinsa Suomen puolelle 1870-luvun lopulla. Tuolloin hän toimi kauppiaana Puolangan kirkolla. Vuonna 1880 hän muutti Taivalkoskelle ja aloitti kauppatoiminnan aluksi vuokratiloissa Jussilan talon pirtissä.

Jalavan kauppatalo valmistui vuonna 1887 vienankarjalaisten rakennusmiesten toimesta. Rakennuksessa oli kauppapuoti, konttori, kauppiaan asuntona kamari, sali, ruokahuone ja pirtti, jossa myös matkalaiset saattoivat yöpyä.

Kaupan pitoa jatkoivat vuonna 1907 Jakowleffin pojat Nikolai ja Mikko. Nikolai muutti nimensä Jalavaksi vuonna 1926. Heidän aikanaan kauppa kehittyi sekatarvakaupaksi, eli tekstiilien ohella kaupassa myytiin elintarvikkeita. Jalavat perustivat myös pieniä sivumyymälöitä Taivalkosken syrjäkylille.

Pihapiiriä täydentää vuonna 1922 rakennettu asuinrakennus. Sen iso pirtti oli matkalaisten käytössä, siellä ruokailtiin ja yövyttiin. Talon toisessa päässä oli kauppiaan käytössä pirtti ja keittiö sekä palkollisen kamari. Lisäksi pihapiirissä on 1930-luvulla rakennettu navetta sekä kaksi 1800-luvun lopulla rakennettua varastomakasiinia sekä vuonna 1928 rahtiautoa varten rakennettu autotalli. Pihapiirissä on ainkoiaan ollut myös 20 hevosen talli, kaksikerroksinen iso makasiinirakennus, kiviliiteri, öljymakasiini, savusauna ja iso halkoliiteri.

arviointi:

MRKY 2015: R, H, Ht, M, S, I

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993

Viisikanta - hyvää rakennussuojelua. Oulun läänin rakennussuojelupalkinnot 1990-2005. Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta. Rakennustieto Oy, Helsinki, 2008

kohteen nimi: **Jurmunperä**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-893-10-1
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: pyynti ja luontaistalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Yli 100 vuotta vanha ja tärkeä poroerotuspaikka.

lähteet:

Taivakosken paliskunta ja Paliskuntain yhdistys 4.10.2016

kohteen nimi: **Karvosen kauppatalo**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-109-1/109-3
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1884, 1911
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pihapiiriin kuuluu kaksi kookasta kauppataloa, Matkalaisen pirtti ja kauppatalo eli Lehon porvarin talo, sekä talousrakennuksia. Rakennukset ovat esimerkkejä talonpoikaisesta rakentamisperinteestä. Kauppakartanona toiminut pihapiiri on historiallisesti arvokas.

historia:

Kauppias Eljas Karvonen tuli Taivalkoskelle Kuusamosta Poussun kylästä ja perusti kaupan vanhan Karvosen paikalle vuonna 1884. Eljas Karvonen kuoli 1898 ja kaupan pittoa jatkoivat hänen poikansa Eetu ja Aaro Karvonen yhteisesti vuoteen 1911 saakka äitinsä Kreeta Karvosen tukemina.

Aaro Karvonen rakennutti Lehon talon paikalle oman kauppakartanonsa vuonna 1911 ja jatkoi siinä kaupankäyntiä "Lehon porvarina".

Vuonna 1920 kaupan viereen kulmittain rakennettiin kaksikerroksinen asuintalo ja sen jatkeeksi hirsirunkoiset varastomakasiinit. Myös kauppataloa korotettiin 1920-luvulla.

arviointi:

MRKY 2015: R, H, Ht, M

kohteen nimi: **Kirkonkylän koulu**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-408-90-2

kylä/k.osa: Taivalkoski

tyyppi: opetus ja koulutus

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1950-luku

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Ala-asteen koulurakennus;

kuvaus:

Kookas kolmikerroksinen, U-kirjaimen mallinen koulurakennus on rakennettu 1950-luvulla. Koulurakennus edustaa sodanjälkeistä functionalismia. Keskeisellä paikalla kirkonkylän kaskustassa sijaitseva koulurakennus on tärkeä maamerkkirakennus.

historia:

Taivalkosken kirkonkylä sai vuonna 1950 uuden komean kansakoulun, jonka asuntolassa asuen kävivät myös syrjäkyläläiset "jatkokoulunsa". Kouluun mahtui noin 300 oppilasta ja opettajia oli 8-10.

Vuonna 1952 saatiin Taivalkoskelle oma kunnallinen keskikoulu. Keskikoulu toimi samassa koulurakennuksessa kansakoulun kanssa aina vuoteen 1966, jolloin se sai oman rakennuksensa. Peruskoulu toteutettiin Taivalkoskella 70-luvun alussa ja koulurakennukseen tuli rakennemuutoksen myötä ala-aste.

Koulurakennusta laajennettiin 1988. Laajennukseen tuli uusia luokkatiloja sekä teknisen työn tilat. Tilat suunnitteli Pekka Holmen Suunnittelukeskuksesta. Laajennuksen jälkeen kouluun mahtui 340 oppilasta. Vanhan rakennuksen luokkatilat säilyivät suurin piirtein samassa kuosissa, mutta keittiö muutettiin jakelukeittiöksi. Keskuskeittiö toimii vieressä olevan yläasteen tiloissa.

arviointi:

MRKY 2015: R, H, Ht, M, I

lähteet:

Suomen rakennuskulttuurin yleisluettelo (Museovirasto)

kohteen nimi: **Rauhanyhdistys**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-4-18
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: uskonnon harjoittaminen
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1931
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Taivalkosken Rauhanyhdistyksen talo on rakennettu vuonna 1931. Rakennus sijaitsee keskeisellä paikalla Kauppatien varrella.

historia:

Joukko Taivalkosken lestadiolaisia kokoontui 18.11.1928 kauppias Jalavan taloon ja silloin perustettiin "Taivalkosken Seurahuoneyhdistys". Yhdistyksen johtokunta ryhtyi välittömästi toimiin oman rukoushuoneen hankkimiseksi. Rakennuspäätös tehtiin johtokunnan kokouksessa lokakuussa 1930 ja rakennus valmistui talkootyönä vuonna 1931. Tupaantuliaisia vietettiin kuitenkin vasta syyskesällä 1933. Rauhanyhdistyksen talossa pidettiin seurojen lisäksi rippikoulua. Myös Taivalkosken kansakoulu toimi väliaikaisesti rauhanyhdistyksen talossa koulutalon palettua sodan lopulla. Rauhanyhdistyksen taloa on kunnostettu 1970-luvulla, jolloin pärekatto vaihdettiin peltikatteeksi ja yläkerran vuokrahuoneisiin vaihdettiin uudet ikkunat. Yläkerrassa asui vuokralaisia 1970-luvun puoliväliin sakka. Vuonna 1972 rakennukseen saatiin vesi ja viemärointi. Taivalkosken rauhanyhdistys rakensi 1980-luvun alussa uuden seuratalon Suoperälle ja vanha rakennus myytiin yksityiselle. Rakennuksessa aloitti toimintansa LVI-Taivalkoski. Vanha seurasali muutettiin varastoksi ja pihanpuoleista julkisivua muutettiin kaupan tarpeiden mukaisesti.

arviointi:

MRKY 2015: R, H, Ht

kohteen nimi: **Rautatiesilta**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-871-1-16
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: liikenne
ajoitus: ei määritelty
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Rautatien rakentaminen Kontiomäeltä Taivalkoskelle aloitettiin 1930-luvun lopulla. Sota keskeytti rakennustyöt ja rataosuus valmistui vasta vuonna 1959. Samaan aikaan valmistui myös Taivalkosken ylittävä rautatiesilta.

arviointi:

MRKY 2015: M, R

kohteen nimi: **Siunauskappeli**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-6-62
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: uskonnon harjoittaminen
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1960
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Siunauskappeli;

kuvaus:

Kaakkurivaaran hautausmaan vierellä, Taivalkosken kuntakeskuksen itäpuolella sijaitseva Taivalkosken seurakunnan siunauskappeli on valmistunut vuonna 1960. rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Esko Laitinen Kajaanista.

Maisemassa komealla ja näkyvällä paikalla sijaitseva kappeli erottuu maamerkkirakennuksena. Kappeli näkyy komeasti vaaran alapuoleiselta tieltä. Kappelin sisätiloista avautuu upeat näkymät Taivalkosken ylle.

historia:

Kaakkurivaaralle alettiin haudata vainajia vanhan kirkon saavuttua Taivalkoskelle Jokijärveltä. Koska erillistä kappelia ei ollut, siunaaminen tapahtui haudalla. 1950-luvulla seurakunnassa alettiin suunnitella siunauskappelin rakentamista hautausmaan viereen. Hanke aloitettiin 1957, mutta taloudellisten vaikeuksien takia se viivästyi. Keväällä 1959 tilattiin arkkitehti Esko Laitiselta Kajaanista piirustukset ja samana syksynä rakentamisurakka rakennusmestari Matti Hiltuselta. Heinäkuussa 1960 pidettiin kappelin loppukatselmus.

1980-luvun alussa kappelin lattia uusittiin. 90-luvun alussa kappelille tehtiin isompi remontti. Alakerran tiloihin saatiin ruumiita varten kylmiöt ja alakertaan tehtiin pieni kappeli. Varsinaisen sisäänkäynnin yhteyteen tehtiin naulakkotiloista sakasti ja omaistensuoneeseen tehtiin WC. Muutostöiden yhteydessä rakennuksen lämmitys muutettiin kiertovesijärjestelmästä sähkölämmitteiseksi. Alakerran pannuhuone ja sakasti jäivät vaille käyttöä. Rakennuksen kuparipinnoitteinen katto on kärsinyt vuodenaikojen vaihtelusta ja lumitöiden aiheuttamista vaurioista, joten sen vaihtaminen tulee lähiaikoina ajankohtaiseksi.

arviointi:

MRKY 2015: R, M, I

kohteen nimi: **Taivalkosken kirjasto (Päätalo-keskus)**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-408-90-2

kylä/k.osa: Taivalkoski

tyyppi: kulttuuri

ajoitus: 1975-

ajoitusselite: 1979

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Rakennus on valmistunut vuonna 1979. Sen on suunnitellut arkkitehti Pekka Holma, Suunnittelukeskus Oy. Rakennuksessa sijaitsee kirjasto ja Päätalo-instituutti, joka on Kallioniemi-Säätiön ylläpitämä Pohjois-Suomen kirjoittajakoulutus- ja kulttuurikeskus.

arviointi:

MRKY 2015: R

kohteen nimi: **Taivalkosken kotiseutumuseo**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-878-1
kylä/k.osa: Taivalkoski
tyyppi: kulttuuri
ajotus: 1864-1917
ajoitusselite: rakennukset siirretty museoalueelle 1963-1966
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 01 Metsänvartijan pirtti; 02 Puojiaitta; 03 Aitta (vasen); 04 Aitta (keski); 05 Aitta (oikea); 06 Navetta ja lato;

kuvaus:

Siikalammen rannalla sijaitsevalle museoalueelle on siirretty pääosin vuosina 1963-1966 kuusi rakennusta: päärakennus, entinen metsänvartijan maja Mustalamminkankaalta, joka on rakennettu 1800-luvun lopulla, kolme aittaa 1700- ja 1800-luvuilta, savusauna, puojiaitta 1900-luvun alusta (toimii esinemuseona), navetta ja lato 1900-luvun alusta. Rakennukset kuvaavat paikallista pihapiiriä ja elämää kauniina kokonaisuutena.

historia:

Rakennukset on siirretty museoalueelle pääosin 1960-luvun alkupuolella, museon toiminta alkoi 1964. Asuinrakennuksen takana rannassa on ollut 1966 museolle uutena rakennettu pyöröhirsinen savusauna, joka ei sopinut tyyliältään museon esittämään aikakauteen ja se on purettu pois 1990-2000-luvun vaihteessa. Rannassa on ollut laituri, joka on lahonnut pois. Asuinrakennuksen etupuolessa on ollut kesäteatterin esiintymislava, joka on purettu. Museolla järjestettiin 1970-80-luvulla kesäteatteriesityksiä.

arviointi:

MRKY 2015: H, Ht, I

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1-3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993

Pohjois-Pohjanmaan museot, toim. Terttu Pellikka, Pohjois-Pohjanmaan museo 1987

Museoita Pohjois-Pohjanmaalla, toim. Päivi Haapasaari, Pohjois-Pohjanmaan museo 2002

Pohjois-Pohjanmaan museon maakunnallisen museotyön arkisto, jossa mm. rakennuspiirustuksia

Suullista tietoa antanut Liisa Kurkinen 21.9.2005 ja museoalueen siivouksesta vastaava kunnan työntekijä

kohteen nimi: **Taivalkosken Sähkö Oy:n voimalaitos**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-408-1-97

kylä/k.osa: Taivalkoski

tyyppi: teollisuus

ajoitus: ei määritelty

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

historia:

Taivalkosken Sähkö Osakeyhtiö perustettiin Taivalkoskella 23.11.1928. Kauppa- ja teollisuusministeriö vahvisti yhtiöjärjestyksen 22.3.1928. Kaupparekisteriin yhtiö merkittiin 4.3.1930. Yhtiön tarkoituksiksi määriteltiin hankkia sähkövoimaa valaistukseen, liike- ja teollisuustarkoituksiin sekä harjoittaa sähkötarpeiden ja sähkökaluston kauppaa.

Ensimmäiseen hallitukseen kuuluivat N. Jalava, E.O. Wallin, Sev. Lamminmäki, L. Laaksonen, O. Kumlin ja K.G. Nevala varsinaisina jäseninä sekä A. Karvonen ja Juho Taivalkoski varajäseninä.

Sähköä Taivalkosken Sähkö Oy:lle tuotti toiminnan alussa vanhan saharakennuksen yhteyteen rakennettu voimalaitos. Saksalaiset tuhosivat sahan ja sen rakennukset perääntyessään. Sodan jälkeen Taivalkosken talot valaistiin dieselmootorin pyörittämällä generaattorilla.

Uusi, nykyinen voimalaitos koekäynnistyi 19.2.1952. Voimalaitoksen settipadot modernisoitiin kauko-ohjattaviksi luukkupadoiksi 1970-luvulla. Taivalkosken Sähkö Oy lopetti toimintansa 6.5.1993, jolloin voimalaitos siirtyi Koillis-Pohjanmaan Sähkö Oy:n omistukseen Fortum Oy:lle.

Voimalaitoksen viereen Taivalkoskeen rakennettiin vuonna 2002 kalaporras ja melojia varten koskenlaskurata.

arviointi:

MRKY 2015; H, M

lähteet:

LÄHTEET:

Suomen Kaupparekisteri, Rekisterilehti, Suomen Virallisen Lehden liite N:o 4/1930, s. 154.
Sininen Kirja 1959.

Taivalkosken kirkonkylän kulttuurihistoriallisten rakennusten inventointi 2002. Air-ix suunnittelu, Ympäristötaito Oy.

kohteen nimi: **Taivalkosken Sähkön mylly**

kunta: Taivalkoski

kiinteistötunnus: 832-408-1-157

kylä/k.osa: Taivalkoski

tyyppi: teollisuus

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: 1889 / 1950-luvun alku

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Taivalkosken sähkön mylly sijaitsee näkyvällä paikalla Iijoen varrella Taivalkosken keskustan tuntumassa, Kurkiniementien ja Talonpojantien risteyksessä. Mylly on esimerkki maaseudun perinteisistä teollisuusrakennuksista. Mylly on myös merkittävä maamerkkirakennus.

historia:

Taivalkosken hirsirunkoinen vanha mylly on rakennettu 1800-luvun loppupuolella kunnan viljavarastoksi eli ns. lainaviljamakasiiniksi. Myllyn seinähirsistä löytyy vuosiluku 1889. Alun perin mylly sijaitsi kirkon vieressä nykyisen kunnantalon paikalla. Viljavarasto siirrettiin nykyiselle paikalleen 1950-luvun alussa (kunnantalo valmistui 1954). Siirron yhteydessä viljavarastoon tehtiin ikkunat ja laitettiin peltikatto. Perusta valettiin betonista. Samalla rakennuksen käyttötarkoitus muuttui ja omistus muuttuivat. Viljavarastosta tehtiin mylly ja sen omistajaksi tuli Taivalkosken Sähkö Oy, joka rakensi vuonna 1952 myllyn läheisyyteen oman voimalaitoksen tuottamaan sähköä Iijoen koskivoimasta.

Mylly toimi vuoteen 1962 saakka, josta lähtien se toimi sähköyhtiön varastona. Ravintolakäyttöön vanha myllyrakennus otettiin vuonna 1988.

arviointi:

MRKY 2015: R, H, Ht, M

kohteen nimi: **Huovinen**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-409-1-27 ja 29
kylä/k.osa: Vaarakylä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1938-1939
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Huovisen pihapiirit sijaitsevat vastapäätä toisiaan Vaarankyläntien molemmin puolin, Huovisenjärven rannalla. Huovisen tilan kaikki yli 30 rakennusta paloivat pirtin pärekaton syttyttyä kipinästä tuleen juhannuksena 1938. Paikalle rakennettiin kaksi uutta asuinrakennusta vuosina 1938-1939. Kumpaankin pihapiiriin kuuluu tiilinavetta, ne on molemmat rakennettu 1950-luvulla. Huovisen pihapiirit ovat kokonaisuutena edustava esimerkki oman aikansa rakentamisperinteestä.

arviointi:

MRKY 2015: R, M, Ht

kohteen nimi: **Huovinen**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-893-10-1
kylä/k.osa: Vaarakylä
tyyppi: pyynti ja luontaistalous
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Vanha erotuspaikka keskeisellä porolaidunalueella.

lähteet:

Taivalkosken paliskunta ja Paliskuntain yhdistys 4.10.2016

kohteen nimi: **Siirtola**
kunta: Taivalkoski
kiinteistötunnus: 832-408-2-10
kylä/k.osa: Vaarakylä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: moniperiodinen
ajoitusselite: asuinrakennukset 1920 ja 1976, savupirtti 1700-l, 2 aittaa ja riihi 1800-l
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Siirtolan pihapiirissä on asuinrakennukset vuosilta 1920 ja 1976. Lisäksi pihapiirissä on varastokäyttöön muutettu vanha savupirtti, jossa on säilynyt kolme vanhaa luukkuikkunan aukkoa. Savupirtti on luultavasti 1700-luvulta. Lisäksi Siirtolassa on kaksi aittaa ja riihi 1800-luvulta sekä sauna, liiteri, latoja ja autotalli 1900-luvulta.

arviointi:

MRKY 2015: R, Ht, M